

LAUREA

OIBS-palveluun liittyvät oikeudelliset riskit

Korhonen, Eeva

Laurea-ammattikorkeakoulu
Hyvinkää

OIBS-palveluun liittyvät oikeudelliset riskit

Eeva Korhonen
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2009

Eeva Korhonen

Open Innovation Banking System palveluun liittyvät oikeudelliset riskit

Vuosi

2009

Sivumäärä 48

Tämän tutkielman tavoitteena on ollut selvittää, mitkä oikeudelliset riskit liittyvät Open Innovation Banking System-palveluun ja mitkä lait ja asetukset näitä asioita ohjaavat. Tutkimuksen lähtökohdaksi otin tekijänoikeuslain ja sosiaalista mediaa säätelevät lait. Pääosassa ovat yksilön oikeudet ja velvollisuudet käytettäessä sosiaalisen median palveluita.

Tekijän tai tekijöiden itse luoma tieto on kiinnostavaa ja varmasti innostaa opiskelijoitakin tiedon tuottamiseen. Tekijänoikeudelliselta kannalta on mielenkiintoista se, miten laissa on näitä asioita tulkittu ja miten vastuut ja oikeudet on jaettu. Tekijänoikeus lakina on jatkuvas- ti muuttuva ja Suomessa pitää kansainvälisissä yhteyksissä ottaa myös muiden maiden lain- säädäntö ja EU:n direktiivit.

Tutkimuksessa osoitettiin se seikka, että vaikka lakien ja käyttöehtosopimuksen merkitys Open Innovation Banking System-palvelua käytettäessä on suuri, on yhtä suuri ja merkityksel- linen osuus myös yksilön omalla inhimillisellä käyttäytymisellä.

Kuinka moni meistä tietää, mitä internetissä saa julkaista, ja mikä vastuu on heillä, jotka ovat tekemisissä henkilötietolain kanssa työnsä puolesta. Uudenlainen tapa oppia on tärkeää jo opiskelun kehittymisen kannaltakin. Lopputuloksena on toivottavasti tärkeitä innovaatioita meitä kaikkia kansalaisia varten. Johtopäätökset tästä uudesta palvelusta voidaan tehdä vii- meistään parin, kolmen vuoden kuluttua, kun palvelun käytön hyvät ja huonot puolet ovat selvinneet.

Eeva Korhonen

Legal risks relating to Open Innovation System service

Year 2009

Pages 48

The aim of this thesis has been to investigate what legal risks there are pertaining to the Open Innovation Banking System service, and what laws and decrees regulate these matters. I chose the copyright law and the laws regulating social media for the point of departure for the study. The rights and responsibilities of an individual have the leading role when using services provided by social media.

Information created by the author or authors is interesting and certainly encourages also students to produce information. From the viewpoint related with the copyright law, it is interesting how these matters have been interpreted within the law, and how the responsibilities and rights have been distributed. The copyright law as a law is constantly changing, and in Finland, in connection with international relations it is also necessary to take the legislation valid in other countries and the EU directives into consideration.

It was proven in the study that, even though laws and the agreement defining the usage terms and conditions have a great significance when using the Open Innovation Banking System service, an individual's own human behaviour plays an equally great and significant role, too. How many of us know what is allowed to be published in the Internet and what responsibility do those people have who are involved with the Personal Data Act by virtue of their work.

A new way of learning is important even from the viewpoint of developing studying. I hope the final result provides new kind of innovations for all of us citizens. Conclusions of this new service can be drawn not later than after a few years, after we have become aware of the benefits and disadvantages of the use of the service.

Keywords: Open Innovation Banking System, copyright law, social media

Sisällys

1. Johdanto	9
1.1 Tutkielman aihe, rajaus ja metodi.....	9
1.2 Open Innovation Banking System.....	10
1.3 Mitä oikeudellisia riskejä Oibsiin voi sisältyä	10
2. Sosiaalinen media	11
2.1 Sosiaalisen median käsite.....	11
2.2 Sosiaalisen median historia ja mahdollisuudet.....	13
2.3 Sosiaalinen media opetuksessa	14
3. Oikeudelliset riskit käyttäjän näkökulmasta	16
3.1 Tekijänoikeuden loukkaus	16
3.2 Valokuvaaminen ja verkkojulkaisu	17
3.3 Kunnianloukkaus.....	19
3.4 Yksityisyyden loukkaaminen.....	21
3.5 Linkitykset (tavaramerkkioikeus)	22
3.6 Tietoturva internetissä	23
3.7 Lisenssit.....	24
3.8 Mitä lain rikkomisesta seuraa	25
4. Mitkä lait ohjaavat sosiaalisen median käsittelyä	26
4.1 Tekijänoikeuslaki.....	26
4.1.1 Mikä on tekijänoikeuslain merkitys.....	27
4.1.2 Miten tekijänoikeus liittyy muihin yksilön oikeuksiin	28
4.1.3 Tekijänoikeuden sallitut asiat.....	29
4.1.4 Mitä tekijänoikeus suojaa	30
4.2 Laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta (palvelun ylläpitäjän vastuu)	31
4.3 Rikoslaki	31
4.4 Henkilötietolaki	32
4.5 Laki yksityisyyden suojasta työelämässä.....	34
4.6 Käyttöehtosopimus.....	34
4.7 Tekijänoikeusjärjestöt ja niiden vastuu.....	37
5. Mitä tutkimuksella saatiin aikaan.....	39
5.1. Yhteenveto tekijänoikeudellisista kysymyksistä.....	39
5.2 Kehittämisehdotukset	42
5.3 Oibsin jatkomahtollisuudet	42
Liite 1	44
Liite 2	45

LÄHTEET	46
Sähköiset lähteet	46

Lyhenteet, lyhenneluettelo

EFF	Electronic Frontier Foundation (Yhdistys tekijänoikeuksien suojaamiseen, perustettu 1990)
EFFI	Suomalainen tekijänoikeuksia puolustava järjestö
HetiL	Henkilötietolaki 22.4.1999/523
HS	Helsingin Sanomat
JulkL	Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621
KeksijäA	Asetus oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin 10.6.1988/527
KorkeakL	Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin 19.5.2006/369
OikTL	Laki varallisuus oikeudellisista oikeustoimisto 13.6.1929/228
OPM	Opetusministeriö
PL	Suomen Perustuslaki 11.6.199/731
RL	Rikoslaki 16.8.1996/39
SVL	Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä 13.6.2003/460
TekijäA	Tekijänoikeusasetus 21.4.1995/574
TekijäL	Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404
TietpalVL	Laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta 5.6.2002/458
TN	Tekijänoikeusneuvosto
TSV	Tietosuojavaltuutetun toimisto
WIPO	World Intellectual Property Organization
WTO	World Trade Organization
VTT	Valtion teknillinen tutkimuskeskus
YK	Yhdistyneet Kansakunnat
YksTL	Laki yksityisyyden suojasta työelämässä 13.8.2004/759

Oikeustapausluettelo ja hallituksen esitykset

KKO 2009:3	Kunnianloukkaus
TN 2009:8	Tekijänoikeusneuvoston lausunto valokuvan tilapäisestä käytämisestä
TN 2006: 11	Tilapäisen käytön määrittelyminen valokuvan osalta
HE 76/2008	Hallituksen esitys eduskunnalle tekijänoikeuslain 26 a §:n muuttamisesta
HE 48/2008	Hallituksen esitys eduskunnalle sähköisen viestinnän tietosuojlain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

1. Johdanto

1.1 Tutkielman aihe, rajaus ja metodi

" Sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen, olkoonpa se kaunokirjallinen tahi selittävä kirjallinen tai suullinen esitys, sävellystai näyttömateos, elokuvateos, valokuvateos tai muu kuvataiteen teos"

- *Tekijänoikeuslaki 1 § (24.3.1995/446)*

Sosiaalinen media ja kirjoittaminen erilaisiin medioihin on muotia. Facebook ja erilaiset verkko-yhteisöt ovat tavallisia jo yläasteikäisellekin koululaiselle. Mutta mitä riskejä kirjoittelussa on olemassa ja mitä jokaisen käyttäjän pitäisi tietää, kun alkaa julkaista omaa tekstiään internetissä?

Laurea Ammattikorkeakoulu on koordinoimassa opetukseen liittyvää innovointijärjestelmää, jossa opiskelijat ja eri-ikäiset yhdessä luovat ideoita yritysten ja yhteisöjen käyttöön. Innovointijärjestelmä on nimeltään Open Innovation Banking System, (jäljempänä Oibs). Kokeilu on Opetusministeriön rahoittama vuosiksi 2008 - 2011. Tarkoituksena on yhdistää Oibs ja Wiki ja madaltaa kynnystä interkirjoittelusta.

Tutkielmassa on tarkoitus selvittää, miten yksityisyyden suoja ja kunnianloukkaaminen ovat osana verkkokirjoittelua ja miten tavaramerkkioikeus liittyy verkkokirjoitteluun. Tutkielma on rajattu palvelun käyttäjän näkökulmaan. Tässä tapauksessa tarkastellaan siis opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia. Miten valokuvien käyttö tekstin yhteydessä tai erilaiset linkitykset luovat uutta problematiikkaa käyttäjän näkökulmasta. Lisäksi nousee esiin kysymys, millaista materiaalia internetsivustolla saa esittää ja miten kiinnostavia tapauksia tähän liittyen tulee esille melkein päivittäin.

Tutkielma sai alkunsa Laurean AMK:n puolesta tulleesta pyynnöstä tutkia oikeudellisia riskejä tavallisen käyttäjän kohdalta. Oibs on tutkimuskohteena suosittu ja aiheeseen liittyen on useita muitakin tutkimuksia tekeillä. Lähteinä ja tutkimusmateriaalina on käytetty voimassa olevaa lainsäädäntöä, lainvalmisteluaineistoa, tekijänoikeusneuvoston lausuntoja ja oikeuskirjallisuutta. Lisäksi muina lähteinä on väitöskirjoja, muuta kirjallisuutta ja sosiaalisen medias- ta myös erilaisia blogeja ja muita sähköisiä lähteitä.

1.2 Open Innovation Banking System

Oibsin taustalla on tutkimushankkeen vetäjä Teemu Santosen, Jari Kaivo-Ojan ja Jyrki Suomalaisen kehittämä National Innovation System (NOIS) vuodelta 2007. Turun Yliopiston, Tulevaisuuden Tutkimuskeskuksen ja Laurea AMK:n kehittämä tulevaisuuden konsepti, jonka tarkoituksena on yhdistää ideat, tämän hetken markkinat, historia sekä innovaatiot kansalliseksi ideapankiksi.

NOIS sai nimekseen OIBS ja alkoi virallisesti vuonna 2008. Hankkeen vetäjänä on Laurea Ammattikorkeakoulu ja muina nimekkäinä kumppaneina ovat Tulevaisuuden Tutkimuskeskus ja VTT. Oibsin perusajatus on yhdistää eri ikäisten ihmisten luovuus ja hyödyntää tätä kautta saatuja innovaatioita suomalaisissa yrityksissä ja oppilaitoksissa. Oibs-palvelussa yritetään hyödyntää sekä jo kokeneiden ihmisten hiljaista tietoa että nuoruuden innokkuutta ja ideoita. Oibsin visio on tulevaisuuden markkinoiden ja suomalaisen osaamisen kehittäminen myös kansainvälisesti. (Lauttamäki 2009).

Hanketta kuvataan näin Turun kauppakorkeakoulun internetsivustolla:

”Hankkeessa on tarkoitus synnyttää pysyvä rakenne sosiaalisen median periaatteita noudattavalle innovointiyhteisölle, joka integroituna korkeakoulujen toimintaan tuottaa yritysten käyttöön jatkuvalla syötteellä ajankohtaisia kuvauksia uusista ideoista, ennakointitietoja tulevaisuuden markkinaympäristöstä ja tämän hetken keskeisistä asiakastarpeista ja ongelmista.” (Lauttamäki 2009).

Hanke on suunnattu erityisesti julkisille ja yksityisille PK-organisaatioille. Oibsin käyttäjille muodostuu henkilökohtainen työkalu, joka sisältää markkina- ja asiakasinformaatiota sekä tämänhetkisestä tilanteesta että myös tulevaisuuden tietopankin. Palvelussa on käyttäjillä mahdollisuus luoda myös omia hahmoja. Yhteisöllisyydellä ja yhteistyöllä ja luovuudella on tässä palvelussa suuri rooli. Tarkoitus on rohkaista sekä nuorempia että vanhempia suomalaisia sukupuolesta riippumatta luomaan ideoita, keksintöjä ja innovaatioita.

1.3 Mitä oikeudellisia riskejä Oibsiin voi sisältyä

Harvoin tulee ajatelleeksi, että kirjoituksen tai kuvan lisääminen internetiin liittyy lakeihin tai asetuksiin. Kuitenkin on hyvin tarkkaan säännelty, mitä Oibsiin saa tehdä, mitkä lait ja asetukset kirjoituksia suojaavat ja mitä yleensä kannattaa julkaista kaikkien nähtäville.

Internet-käyttäytymisestä löytyy opas, Netiketti ja sen säännöt pätevät myös Oibsiin kirjoittamiseen. Oppaassa kerrotaan lähinnä yleisistä seikoista, kuten huolellisuudesta ja harkinnas-

ta sekä lähdekritiikin käytöstä. Lisäksi oppaassa mainitaan kuitenkin tekijänoikeuslaki ja tavaramerkkilaki esimerkkeinä hyvästä nettikäyttäytymisestä. (Suomen Internetopas 2008).

Oppimisessa on tärkeää luoda uutta ja innovoida. Innovaation julkaiseminen on yksi Oibsin perusajatuksista ja siksi tässä tutkimuksessa käsitellään nimenomaan julkaisuun liittyviä riskejä. Avoin innovaatio tarkoittaa innovaatioiden julkistamista ja muiden kommenttien ottamista huomioon. Samoin mielipiteet, ajatelmät ja kehitysideat otetaan mielellään käyttöön. Avoimen innovaation luominen kuulostaa ajatuksena kiinnostavalta ja innostavalta. Innovaatioita tutkitaan mm. Suomen Itsenäisyyden Rahastossa, Sitrassa. Innovaatioraportissa vuodelta 2008 seuraavat teesit katsottiin tärkeiksi lähivuosina:

” Suomesta on rakennettava innovatiopolitiikan kehityksen kärkimaa.

Kilpailukyvyyn turvaamiseksi on rakennettava 5-6 innovaatiokeskittymää.

Gloaalista verkostoitumisesta on tehtävä tiedon luomisen ja innovaatiotoiminnan keskeinen toimintatapa.

Palvelukeskeistä innovointia on edistettävä.

Innovaatiotoiminnassa on edistettävä osallistuvaa innovointia.

Yliopiston toimintaedellytykset on turvattava.” (Hautamäki 2008, 159.)

Sitran raportin mukaan opetus ja tutkimus ovat yliopistojen perustehtävä, sen lisäksi myös vuorovaikutus yhteiskunnan kanssa. (Hautamäki 2008, 53). Osallistuva innovointi on Oibsin perustana. Innovaatio kytketään useimmiten uuden luomiseen ja keksintöihin. Tätä tehtävää on Oibsin suorittamassa lukuisa määrä opiskelijoita, opettajia ja muita korkeakoulun ulkopuolisia henkilöitä. Innovointitoiminnan käynnistäminen toi Oibsin kansallisen Konstapalkinnon vuonna 2008 keksimisen esimerkillisille edistäjille. (Lauttamäki 2009).

Innovaatiokeskus sijaitsee myös Teknillisessä korkeakoulussa. Siellä keksinnöt pyritään tuoteistamaan ja kaupallistamaan mahdollisimman tuottaviksi. Palvelu on opiskelijoille, tutkijoille ja henkilökunnalle maksutonta. Tällaisen keskuksen perustaminen TKK:n yhteyteen kertoo jo innovaatioiden tärkeydestä ja ajankohtaisuudesta. (Innovaatiopalvelut 2009).

2. Sosiaalinen media

2.1 Sosiaalisen median käsite

Sosiaalista mediaa käsitteestä löytyy monia määritelmiä. Eija Kalliala määrittelee sosiaalisen median prosessiksi, jossa verkkoteknologiaa avuksi käyttäen vaihdetaan sisältöjä. Kalliala on

Toikkasen kanssa tutkinut aihetta kirjassaan *Sosiaalinen Media Opetuksessa* (2008, 18). Osittain samaa mieltä on Rättilä, jonka mukaan sosiaalinen media on tietoverkoissa tuotettuja ja jaettuja mediasisältöjä, jotka pohjautuvat käyttäjien väliseen vuorovaikutukseen. Sisällöt voivat olla myös yhteisesti luotuja ja ylläpidettyjä, kuten esim. Wikipedia (Rättilä 2007, 35). Sosiaaliseen mediaan luetaan kuuluviksi yhteisölliset palvelut kuten Facebook, Wikipedia, Youtube, mutta myös yleisemmät yhteydenpitovälineet, kuten sähköposti ja blogit.

Jos käsitettä tarkastellaan tarkemmin, ymmärrän itse sosiaalisella medialla vuoropuhelua verkossa, johon joku ottaa kantaa tai vastaa. Se, mitä tekniikka käyttäen vuoropuhelu tapahtuu, on käyttäjän itse valittavissa. Blogi on ehkä eräs tunnetuimmista muodoista. Lisäksi IRC-Galleria, Jaiku ja erilaiset verkkoalustat ovat suosittuja. Laurea Ammattikorkeakoulussa on myös käytössä Moodle, wiki ja erilaisia e-oppimisalustoja. Oibs niveltyy luontevasti sosiaaliseen mediaan sisällön tuotannossa käytetyn Oibs-Wikin kautta. Oibs-wikissä on opiskelijoilla ja opettajilla oikeus ja velvollisuus sisällöntuottamiseen ja uuden luomiseen. Tämä käytäntö tuli voimaan syksyllä 2009. Opiskelijat saavat tästä suoritteesta opintopisteitä. (Open Innovation Banking System 2009).

Suomalaiseen opetuskulttuuriin ei kovinkaan luontevasti ole itse tuotettu materiaali soveltu-
nut, perinteisesti oppimateriaalit ja opetuskulttuuri ovat pohjautuneet valmiiksi tuotettuun ja painettuun materiaaliin ja oppimista on harjoitettu enemmänkin ylhäältä alaspäin suuntautuvalla tekniikalla. (Kalliala & Toikkanen 2009, 13). Kuinka valmiita ovat opettajat tähän uuteen myllerrykseen tiedon tuottamisessa. Opetus ei enää olisi pelkästään vuorovaikutusta, vaan monia aikaisemmin pedagogisina sääntöinä pidettyjä käytäntöjä uudistettaisiin.

*”Nyt meillä on vain yksi totuus opetuksessa. Esimerkiksi wikeissä sen sijaan asioita voi pyörittää ja kyseenalaistaa. Sellainen ei sovi kouluympäristöön.
”(Opettaja, Lempäälä)” .(Rättilä 2007, 50).*

Miten hyvin uudet opiskelijat osaavat jo tuottaa itse materiaalia vai tarvitaanko sukupolvien ketju kehityksen taakse. Sosiaaliseen median sulautumista ja käyttövalmiutta on helpottanut nykykulttuuri, jossa Facebookin ja Twitterin käyttö on jokapäiväistä, useimmille meistä. Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan 83 % 16-74 vuotiaista käytti internetiä 3 viimeisen kuukauden aikana vuonna 2008, vastaava tulos vuodelta 2006 on 66 %. (Harala 2008).

Oibsiin ja sosiaaliseen mediaan tärkein sovellettava sopimus on projektista tehty käyttöehtosopimus. Sopimus on laadittu Laurean ja asiakkaan välille palvelun käyttöönoton yhteydessä ja sen tarkoituksena on selkeyttää ja määrittää asiakkaan ja palvelun ylläpitäjän oikeudet ja velvollisuudet sekä vastuut niistä toimenpiteistä, joita asiakas Oibsiä käyttäessään tekee. Käyttöehtosopimusta käsitellään tarkemmin kohdassa 4.6.

2.2 Sosiaalisen median historia ja mahdollisuudet

Sosiaalisen median kehittyminen alkaa internetin historiasta ja World Wide Webin kehittämisestä (www-sivut). Tämä askel otettiin 1960-luvulla. Itse sosiaalisen median synonyymejä ovat myös Web 2.0, yritys 2.0 tai sosiaalinen teknologia (Ojala 2008, 18). Kirjassaan Sähköinen yhteisöllisyys (2008, 92) Heinonen pitää teosta *Life on the Screen* vuodelta 1995 ja Rheingoldin teosta *The Virtual Community* ensimmäisinä sosiaalisen median yhteisöllisyyttä tutkivina teoksina. Kotimaassa tehtyjä teoksia löytyy samalta vuosikymmeneltä useita, 1980-lukua voi daankin pitää sosiaalisen median tutkimuksen aloitusajankohtana.

Sosiaalinen media on lähellä jokapäiväistä elämää. Word Press.Com-sivustossa julkaistiin elokuussa 2009 artikkeli sosiaalisen median faktoista. Sen mukaan esim. joka 8:s pari löytää USA:ssa puolison sosiaalisen median kautta. (Statistics Show Social Media Is Bigger Than You Think 2009).

Mitä vaikutusta ja valtaa on sillä, että kommunikoidaan verkossa tai eletään virtuaalimaailmassa? Sosiaaliseen mediaan liitetään usein innovaatio ja sen tuomat mahdollisuudet sekä yhteisöille, yrityksille että yksilöille. Innovaatioiden käyttötarkoituksia voi olla paljonkin: palautteen kerääminen tai esim. yrityksen tunnutuksi tekeminen. Procter & Gamble on julkaissut Innoventiven sivustolla ongelmia, joihin toivotaan ratkaisuja. Palkinnoksi oikeasta ratkaisusta keksijä saa jopa 200 000 dollarin palkinnon. Suurille yrityksille tämä on mahdollista, mutta pienemmässä mittakaavassa tai eri konseptilla myös hyvä esimerkki muillekin yrityksille. (Ojala & Pöysti 2008, 83). Oppimisessa tätä mallia voisi myös hyödyntää: kuka ratkaisee tehtävän nopeimmin, kuka tuottaa uutta tietoa, käyttötarkoituksia on löydettävissä paljonkin.

Työpaikkailmoituksia on laitettu myös Facebookiin, tästä esimerkkinä Britannian tiedustelu-palvelun M1 5:n ilmoitus agentin paikasta Facebookissa. Sitä ei ole tiedossa, kuinka moni oli ilmoituksen perusteella hakemassa James Bondiksi. (the londonpaper 2009, ANI 2009).

Markkinointi ja tulevien asiakkaiden mielipiteet ovat myös mahdollisuus yrityksen tuotesuunnittelussa ja suunnittelun kohdentamisessa. Palvelussa voidaan määrittää asiakkaiden net-tisosiaalisuusprofiili. Ylimpänä asteikolla ovat luojat, jotka kuuluvat nettikuluttajiin. Sitten tulevat kriitikot, keräilijät, liittyvät ja katsojat ja asteikon viimeisimmällä portaalla ovat passiiviset. (Li & Bernoff 2009, 68 - 69). Yhdysvaltalaisen nettiprofiili jakautuu Forresterin tutkimuksen mukaan niin, että suurimpana ryhmänä ovat katsojat (48 %), sitten tulevat passiiviset (44 %), liittyvät ja kriitikot, molemmilla (25 %) luojia on 18 % ja keräilijöitä 12 %. (Li & Bernoff 2009, 70).

Sosiaalisen median mahdollisuuksina voidaan pitää sen kiinnostavuutta, elävyyttä ja helppoutta. Uutispalveluita päivittävät tiedottamiset ammattilaiset, ja kansainvälisistä uutispalveluista löytää vaivattomasti uudet uutiset. Uutisten suosittelupalvelut ovat taas käyttäjien palveluille etsimiä mielenkiintoisia uutisia, näistä palveluista Digg on suosituin. Opetuksessa linkkien jakopalvelut taas ohjaavat oppilaita ja opettajia tutustumaan uuteen aiheeseen. Näistä palveluista voidaan mainita esim. Delicious, jota esim. Helsingin Yliopiston valtiotieteellinen tiedekunta käyttää yhtenä opintoalustanaan.

Bloggaamisessa on helppo luoda kontakteja, ilmaista mielipiteitään ja herättää kysymyksiä. Syntyy helposti ryhmiä. Ryhmän jäseniin vaikuttaa myös muiden ryhmään kuuluvien mielipiteet ja toimintatavat. Harva opiskelija on niin täydellisen varma, ettei muiden mielipiteillä ole mitään vaikutusta siihen, miten oma mielipide muodostuu. Mahdollisuus vaikuttaa omilla mielipiteillä on myös Oibsin käyttäjillä. Vaikutusmahdollisuus tarkoittaa sitä, että käyttäjät ovat aktiivisia ja kertovat omia mielipiteitään ahkerasti. Joissain internet-palveluissa on sivustolla ns. pikakysymys, johon käyttäjiltä toivotaan vastausta tai kannanottoa johonkin helposti päätettävään asiaan. Tämä vaihtoehto voisi olla hyvä myös Oibsin kannalta. Teknisestä toteutuksesta asia ei ainakaan voi jäädä kiinni.

Lainsäädännöllisesti ilmaisun vapaus on olemassa. Aikaisemmin esim. Facebookia pidettiin riskinä sen puolesta, että käyttäjätietoja ei voinut poistaa järjestelmästä. Yhteisön painostuksesta käyttäjäsovimusta muutettiin ja 28.8.2009 ilmoitettiin, että halutessaan henkilökohtaiset tietonsa voi poistaa ja käyttäjätilin lopettaa myös Facebookissa. (Helsingin Sanomat 2009). Tuorein uudistus sosiaalisen median alalta on wikipediaan laitettu esto tietojen lisäyksestä. Wikipedia on ollut "tietosanakirja" - johon käyttäjällä - kenellä vaan- on ollut mahdollisuutta lisätä tietojansa haluamastaan asiasta. Nyt englanninkieliseen wikipediaan on tullut esto, jossa tietojen lisääminen tapahtuu kokoneiden käyttäjäryhmien kautta, eli lisättävä tieto pitää olla ensin ryhmän hyväksymä ennen kuin se pääsee wikipediaan. (Helsingin Sanomat 2009).

2.3 Sosiaalinen media opetuksessa

Blogin käyttö on yleistynyt myös opetuksessa. Helsingin Yliopiston sivustolta löytyy blogeja a:sta ö:n, sekä ajankohtaisista aiheista, opiskelijaelämästä että jaoteltuna myös tekijän mukaan. Blogit ovat myös arkipäiväistyneet. Suuri osa yliopiston vaihto-oppilaista käyttää blogia tietojenvälitykseen matkalta. Blogeja käytetään sekä yleisen tiedon että yksilöllisen tiedon jakamisessa. (Helsingin Yliopisto 2009).

New York Timesin nettisivustolta on luettavissa artikkeli, jossa on verrattu perinteistä luokkaopetusta internetissä tapahtuvaan opetukseen vuosina 1996 - 2008. Tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että keskimääräisesti ne oppilaat, jotka opiskelivat verkko-opetuksessa saivat parempia tuloksia kuin ne oppilaat, jotka olivat luokkatiloissa opetettavina. Samoin tutkimuksessa selvisi, että verrattaessa 99 kurssin opintoja 12 vuoden ajalta niin yli puolet, eli 59 prosenttia selvisi kursseista paremmin kuin ne, jotka opiskelivat luokahuoneessa. (Lohr 2009).

Muun muassa blogien käyttöä koulun ja kodin välisessä yhteistyössä on tutkinut Tiina Rättilä kirjassaan Sosiaalisen Median mahdollisuudet kodin, koulun ja kunnan välisessä viestinnässä. Yksi esille nousut kysymys on toimintakulttuuri, tapa toimia. Miten on aikaisemmin toimittu, mikä toimintatapa on kenenkin puolesta hyväksi havaittu ja miten eri osapuolet odottavat että toimisimme. Blogien käyttäminen viestintävälineenä vaatii käyttäjältä ennakkoluulottomuutta ja halua toimia toisin. Rättilän tutkimuksen osana olleessa blogipäiväyri tutkimushankkeessa käyttäjät epäilivät blogien ja wikien pedagogisia hyötyjä ja teknisten välineiden käytön vaikeutta (Rättilä 2007, 66 - 67). Myönteisinä kokemuksina pidettiin tutustumista sosiaaliseen mediaan ja sitä, että näkemykset yhteistyötahojen viestinnästä olivat monipuolistuneet. Tutkimus toteutettiin Tampereen Yliopiston Journalismin tutkimusyksikön ja Hypermedialaboratorion välisenä yhteistyönä. Kokonaiskesto oli 1,5 vuotta ja tutkijoina oli kolme osa-aikaista tutkijaa. Tutkimus jakautui 3 osaan; blogien yleisyyteen, teknisiin vaatimuksiin ja laitteiden tekniseen kehitykseen.

Haastattelut	Erillisraportit	Työpajat
18 kpl opettajat vanhemmat asiantuntijat	sosiaalinen media blogiselvitys mobiiliselvitys	johdatus blogeihin johdatus wikeihin johdatus mobiiliin viestintään

Hanketaulukko: Hankkeen viestintävälineinä olivat sähköposti, blogi, wiki ja alustana moodle. (Rättilä 2007, 15.)

Osoitteesta www.blogilista on koottuna blogeja sen mukaisesti, ovatko ne juuri nyt pinnalla, onko ne merkitty suosikiksi vai onko blogeja luettu juuri nyt eniten. Listoja katsomalla huomaa, että samat blogit ovat esille kaikilla kolmella listalla. Kaikenkaikkiaan sivustolle on koottu yli 25 000 blogia, ja päivittäin kymmeniä uusia blogeja ilmaantuu sivustolle. (Sanoma Digital 2009). Tämän lisäksi on olemassa paljon blogeja, jotka eivät päädy blogilistalle mukaan. Esim. Laurean blogia ei löytynyt tästä listasta. Sosiaalisen median blogeja löytyi haulla 5 kappaletta.

3. Oikeudelliset riskit käyttäjän näkökulmasta

3.1 Tekijänoikeuden loukkaus

Tekijänoikeuslain mukaisesti rikkomus määritellään niin, että tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta aiheutettu haitta tai rikkomus on tuomittavaa. (TekijäL 7 ja 56 a §). Rangaistussäännöksissä on jätetty epähuomiossa tapahtuva teko mainitsematta, näin voisi olla esim. jos kysymys olisi erehdyksestä tai lievästä huolimattomuudesta. Käytännössä tahallisuuden tai erehdyksen toteennäyttäminen on jo sitten käräjäoikeudessa ratkaistava seikka.

Tekijänoikeuden loukkaaminen voi tapahtua loukkaamalla tekijän moraalisia tai taloudellisia oikeuksia. Moraalisista oikeuksista ehkä tekijän mainitseminen, eli isysoikeus, on tunnetuin. (TekijäL 2 ja 3 §). Lisäksi teon pitää olla rikoksen tunnusmerkistön vastainen, oikeudenvastainen ja tekijän pitää todeta syylliseksi siihen rikokseen, josta häntä epäillään. Myös kappaleen siirtäminen esim. tietoverkkoon on myös katsottu laissa valmistamiseksi ja siten tekijänoikeuden alaiseksi. (TekijäL 1 ja 2 §.)

Oibissa mahdollista uhkaa loukkauksen uhkaa on osittain vältettävissä tiedostavalla käyttäytymisellä ja ohjeistuksella. Käyttäjä ei missään vaiheessa rekisteröityessään palveluun hyväksy varsinaisia sopimusehtoja. Rekisteröintikohdassa ei myöskään kysytä käyttäjältä, onko hän tietoinen siitä, että siirtäessään materiaalia palveluun hän on tietoinen tekijänoikeudenlain sisällöstä ja mahdollisesta loukkauksesta. Tätä tietoa ei myöskään kysytä wikipediaan rekisteröityessä. Näiden kahden esimerkin perusteella ei voi vielä tehdä mitään johtopäätöksiä yleisesti sosiaalisen median kirjautumiskäytännöistä. Nyt rekisteröityminen näyttää tältä:

The image shows a web form for account creation. At the top, there is a navigation bar with the word 'special' and a breadcrumb trail 'Log in / create account'. Below this, the main heading is 'Create account'. A link says 'Already have an account? Log in.' The form contains four input fields: 'Username:', 'Password:', 'Retype password:', and 'Real name:'. Below the 'Real name' field, there is a small note: 'Real name is optional. If you choose to provide it, this will be used for...'. There is a checkbox labeled 'Remember my login on this computer' and a 'Create account' button at the bottom.

Kuva 1. Oibsin rekisteröitymislomake (Laurea 2009).

Olisiko sillä vaikutusta jos käyttäjää muistutettaisiin tässä vaiheessa oikeuksistaan:
 Rekisteröitymisprosessia voitaisiin muokata niin että rekisteröityminen näyttäisi tällaiselta:

LOG IN - CREATE ACCOUNT

Username

Password

I have read this contract and I will accept the usingterms.

Usingterms including the Contract can be found [here](#):

LOG IN

Kuva 2. Uusi rekisteröitymislomake (Korhonen 2009).

Tilanteessa, jossa Oibs-sivustolle ilmaantuu tekijänoikeudenalaista materiaalia, on myös ongelmatilanne sivuston omistajalle, Laurealle. Rekisteröityessään palveluun asiakas hyväksyy käyttöehtosopimuksessa määritellyt ehdot, kuten sen seikan, ettei hän tuo sivustolle tekijänoikeuden alaista materiaalia. Jos näin kuitenkin käy on asiakas käyttöehtosopimuksen hyväksytyään vastuussa myös taloudellisesti palveluun tuomansa mahdollisista korvauksista. (Sopimus verkkopalveluista 2009).

Sopimusoikeudellisesti tärkein seikka on käyttäjäehtojen sitovuus sekä se, miten erilaiset ehdot luovat käyttäjän kannalta tietynlaista oikeutta sekä käyttäjälle että myös sivuston ylläpitäjälle. Ovatko rekisteröintiehdot muutettuunakaan sopimusoikeudellisesti sellainen ehto, joka sitoo käyttäjää, riippuu ehtojen ankaruudesta ja sitovuudesta. Sopimusehtojen sitovuutta käsitellään myöhemmin luvussa 4.6 ja tekijänoikeuden loukkausta internissä luvussa 3.6.

3.2 Valokuvaaminen ja verkkojulkaisu

Valokuvaajan oikeudet

Valokuva ja verkkojulkaisun suhdetta helpottaa vuonna TekijäL:n muutos vuonna 1995, jossa valokuva otettiin tekijänoikeuslain suojan piiriin. (TekijäL 1). Samalla kumottiin erillinen valokuv laki. Valokuvan, kuten muidenkin teosten, on oltava teoskriteerien mukaisia eli itsenäisiä ja omaperäisiä. Julkaistut teokset ovat TekijäL 26 §:n mukaisesti lisenssien ehtojen mukaisesti käytettävissä. (TekijäL 13 ja 26 §). Suojaa saavat kuitenkin myös ne valokuvat, jotka eivät ylitä teoskynnystä TekijäL 49 a §:n lähioikeuksien perusteella. Valokuvaajan oikeuksiin kuuluu määrätä kuvasta 50 vuoden ajan teoksen valmistamisesta lähtien yksinoikeu-

della. (Sorvari 2007, 50). Itse otetut valokuvat ovat aina tekijänoikeudenalaista materiaalia. Samasta kohteesta kahden eri tekijän ottamat kuvat ovat aina erilaisia ja niihin sovelletaan kummankin tekijän kannalta TekijäL:n säännöstöjä.

Tekijänoikeusneuvosto on ottanut kantaa lausunnossaan 2009:8 valokuvan julkaisemiseen. Henkilö A oli ainoana paikalla olevana henkilönä ottanut kuvan Kerin Majakkasaaresta. Kuva oli julkaistu Editan julkaisemassa kirjassa ilman henkilön A nimeä. Tekijänoikeusneuvosto otti kantaa teos-tasoon, valokuvaajan oikeuksiin ja nimen julkaisemiseen kirjassa. Huomautus tuli nimen julkaisematta jättämisestä kirjasta. (TN 2009:8).

Valokuva verkossa

Valokuvan julkaiseminen verkkosivustolla on pääsääntöisesti oikeutettua, kiellettyä siitä tulee silloin, jos julkaisee kuvan ilman asianomaista lupaa. (Keränen & Penttinen 2007, 152). Jos lupaa ei ole saatavissa henkilöltä itseltään, esim. tavoitettavuuden vuoksi, tarvittavan luvan voi saada myös myös Kuvaston kautta. Vilpittömän mielen suoja ei saa, vaikka kyse ei olisi ollut tahallisuudesta tai tuottamuksellista toiminnasta. Ongelmia tulee myös, jos liittää sivustolle kuvan, jolla ei ole sopimuslisenssiä. (TekijäL 13 §). Opetustoiminnassa valokuvaa saa käyttää, kun on kyse tilapäisestä käytöstä. Oibs soveltuu Laureassa ja muissa oppilaitoksissa käytössä olevana verkkoympäristönä opetustoimintaa koskevan määritelmän raameihin. Siihen, mitä tilannetta milloinkin pidetään tilapäisenä on TN ottanut kantaa lausunnossaan vuodelta 2006. Sen mukaisesti ” tilapäisenä käyttönä ei pidetä sellaista käyttöä, joka muodostuu säännönmukaiseksi”. (TN 2006:11).

Ongelmatilanteet ja niiden ratkaisu

Valokuvan käytön mahdollinen loukkaustilanne on jo aikaisemmassa kappaleessa käsitelty periaatteessa lain kannalta. Jos sivustolle lisättävään valokuvaan liitetään esim. musiikkia ja video, voi tilanne olla jo toinen. HS julkaisi 6.10.2009 artikkelin Facebookiin liitetystä valokuvasta, johon oli lisätty Vivaldin musiikkia. Facebookin sisällöntarkkailu poisti kuitenkin valokuvasta ja musiikista yhdistetyn videon ilmeisesti tekijänoikeuteen vedoten. Tekijälle mahdollisesti materiaalin poistamisesta ei etukäteen ilmoitettu. Vivaldin musiikki oli peräisin kirjastosta, joten musiikin pitäisi olla vapaasti käytettävissä. Musiikin käyttöön luvan pyytäminen säveltäjiä edustavalta Teostolta ja muusikkoja edustavalta Gramexilta tekee toiminnasta lainmukaista. Levy-yhtiö on osallisena silloin, jos lupaa Gramexilta ei saada. (Koistinen, B5).

Tämäntyyppinen tilanne voi tulla esille myös Oibsin kohdalla. Riippuu verkkovalvonnan tarkkaavaisuudesta, mitä materiaalia sivustolla saa pitää ja miten ylläpitäjä suhtautuu tekijänoi-

keuden loukkaukseen. Yhtenä mahdollisuutena on myös se, että käyttäjät reagoivat sivustolle tuotuun materiaaliin ja tekevät itse ilmoituksen ylläpidolle.

3.3 Kunnianloukkaus

Lain määritelmä

Rikoslain 24: 9 kohdassa sanotaan kunnianloukkauksesta näin:

” Joka esittää toisesta valheellisen tiedon tai vihjauksen siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle tai häneen kohdistuva halveksuntaa, taikka muuten halventaa toista on tuomittava kunnianloukkauksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi”

Kunnianloukkaus on asianomistajarikos ja aina henkilöön kohdistuva rikos, jonka näyttövelvollisuus on oikeudenhaltijalla. (Harenko, Niiranen ja Tarkela 2006, 522). Törkeässä kunnianloukkauksessa on kyse tiedon levittämisestä joukkotiedotusvälineen avulla. (RL 24:10). Tähän riittää siis tiedon levittäminen esimerkiksi Facebookissa tai Oibs-Wikissä.

Kunnianloukkaukseen internet-kirjoittelussa on ottanut kantaa professori Jukka Kemppinen blogissaan ”Kemppinen”. Kemppinen oli kertonut mielipiteensä erään juristin toimista Karjalan palautukseen liittyen ja hän oli ilmaissut mielipiteensä kohdistuen selvästi ko. hlöille. Juristi pyysi poliisia tutkimaan asiaa kunnianloukkauksen kannalta. Syyttäjä teki asiassa syyttämättäjäätämispäätöksen asian vähäisyyden vuoksi. Päätökseen oli lisätty vielä teksti:

” Tällä päätöksellä ei oteta mitään kantaa siihen, onko joku syyllistynyt asiassa rikokseen” (Kemppinen 2009).

Törkeä kunnianloukkaus on myös asianomistajarikos ja ainoastaan valtakunnansyyttäjä pystyy antamaan määräyksen syytteen nostamiseksi, jos rikos on tehty joukkotiedotusvälineitä käyttäen ja erittäin tärkeä yleinen etu vaatii syytteen nostamista.. Virallinen syyttäjä pystyy syytteen nostamiseen, jos asianomistaja on ilmoittanut rikoksesta. (RL 24:12). On vaikea kuvitella, että Oibsiin kirjoittavat opiskelijat tahallaan haluaisivat kirjoituksillaan provosoida muita käyttäjiä tai opettajakuntaa. Mutta jos näin tapahtuisi, ja kirjoitus osoittautuisi kunnianloukkaukseksi, olisi sanktion määrä törkeän kunnianloukkauksen osalta maksimissaan 2 vuoden vankeusrangaistus. (RL: 9 ja 10 §).

Ongelmatilanne kunnianloukkauksen kannalta

Kunnianloukkauksen osalta Oibs on yhtä otollinen kohde kuin muutkin sosiaalisen median alustat. Tarkastelu on kuitenkin riippuvainen siitä, miten tekstin kohde on kirjoitusta tulkinnut. Joku loukkaantuu helposti oletetusta väitteestä ja joku toinen taas pitää loukkauksen omaan eikä puutu siihen. Aina on myös se mahdollisuus, että yksi kunnianloukkaussyyte johtaa vastapuolen nostamaan syytteeseen, ja tästä väittelystä päästään käräjille saakka puimaan oikeutta.

Onko kunnianloukkaus mahdollista tehdä jotenkin muutenkin kuin pelkän kirjoittelun avulla? Lain kohdalla määritelmässä on kerrottu vain loukkaavan tiedon kertomisesta, ei tavasta millä teko on tehty. Tässä tapauksessa esim. pilapiirros tai piirroksen tai kuvan yhdistelmä, josta henkilö on tunnistettavissa, voisi ylittää kunnianloukkausrajan. Koulu- ja opiskelumaailmassa on aikojen kuluessa tehty esim. penkinpainaajaisten yhteydessä paljonkin opettajia koskevia pilapiirroksia eikä tiedossa ole, että mikään niistä olisi asianosaisen kohdalla johtanut syytteen nostamiseen, eli tämäntyyppinen ironia on katsottu sallituksi, kun se tapahtuu tiettyinä päivinä. Sen sijaan Lieksalaisen lehtorin sietokyky ylittyi, kun hänen oppilaansa editoi lehtorin koulun joulujuhlassa esittämää laulua, johon oli lisätty mukaan teksti ” karaoke in mental hospital”. Oppilas oli laittanut videon tekstikommentteineen YouTubeen. Asiassa ei sovittelu eikä anteeksipyyntö auttanut, vaan opettaja päätyi kunnianloukkaussyytteen nostamiseen 15-vuotiasta yläasteikäistä kohtaan. Asia päättyi Nurmeksien käräjäoikeuteen, joka langetti koulu- pojalle 90 euron sakot sekä 200 euron korvaukset maksettavaksi opettajalle. (Ketola 2007).

Tämäntyyppinen ongelma voi olla myös Oibsin ongelma, teoriassa. Yleisessä netti ja blogikirjoittelussa kannattaa olla tarkkana siitä, mitä kirjoittaa. Omaan blogiin on helppo laittaa mielipiteitä erilaisista ilmiöistä ja ihmisistä ja rajan loukkaavan tiedon välittämisestä ylittyy helposti ja usein huomaamattakin. Tästä seikasta eduskunnan varapuhemies antoi viimeksi huomautuksen kansanedustajille värikkästä kielenkäytöstä. (Kangaspuro 2009).

KKO on ottanut viime vuosina kantaa kunnianloukkaussyytteisiin vuosien 2005-2009 välillä seitsemän kertaa, viimeisin ratkaisu on vuodelta 2009 ja kyse on yksityiselämää koskevan tiedon välittämisestä (KKO 2009:3).

3.4 Yksityisyyden loukkaaminen

Rikoslain 24 luvun 8 §:ssä säädetään yksityiselämän loukkaavan tiedon välittämisestä.

”Joka oikeudettomasti joukkotiedotusvälinettä käyttämällä tai muuten toimitamalla lukuisten ihmisten saataville esittää toisen yksityiselämästä tiedon, vihjauksen tai kuvan siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle tai häneen kohdistuvaa halveksuntaa, on tuomittava yksityiselämää loukkaavasta tiedon levittämisestä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.”

Yksityiselämän suojaa koskevia sääntöjä on myös henkilötietolaissa ja sähköisen viestinnän tietosuojalaissa. Mikä on sitten yksityiselämää, pystyykö rajaa määrittelemään. Tarkempaa määritettä lain tähän kohtaan ei ole kirjoitettu. Voisi myös miettiä, mitä yksityiselämä on virkansa puolesta julkisuudessa olevilla henkilöillä tai julkiseen elämään syntyneillä henkilöillä. Raja julkisen ja yksityisen elämän puolesta voi olla hyvinkin häilyvä.

Julkisuuden henkilöiden yksityisyyden suoja riippuu siitä, miten he itse käyttäytyvät julkisuudessa. Jos henkilö on virkansa tai työnsä puolesta julkisuudessa, eikä hän kerro yksityisasiointaan julkisuuteen, sovelletaan häneen ns. tavalliseen henkilöön kohdistuvaa julkisuuden suoja. Jos taas edellä tarkoitettu julkisuuden henkilö antaa yksityiselämästään haastatteluja lehteen, katsotaan hänen tältä osin luopuneen yksityiselämän suojastaan. (Tiilikka 2007, 497). Laurean opettajat ovat julkisessa virassa, eli julkisuus ei aina tarkoita ns. lööppijulkisuutta, vaan tavallinenkin opettaja voi virkansa puolesta saavuttaa julkisen ihmisen statuksen työssä ollessaan.

Tunnetuimpaan yksityiselämän ja julkisen elämän väliseen oikeustapaukseen otti Helsingin Käräjäoikeus kantaa pääministeri Matti Vanhasen ja Susan Ruususen tapauksessa yksityiselämää koskevan tiedon välittämisestä. Käräjäoikeus hylkäsi syytteet ja syyttäjät valitti tuomioista Hovioikeuteen, johon juttu tulee käsittelyyn aikaisintaan vuoden 2009 loppupuolella. (Suomen Tietotoimisto 2008.)

Yksityiselämän suojaan liittyy myös oikeus ilmaista itseään, eli sananvapaus.

Laissa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamisesta tehdyssä perussopimuksessa vuodelta 1990 artiklassa 10 todetaan, että jokaisella on sananvapaus.

”Tämä oikeus sisältää vapauden pitää mielipiteitä sekä vastaanottaa ja levittää tietoja ja ajatuksia alueellisista rajoista riippumatta ja viranomaisten siihen puuttumatta”.

Yksityiselämää koskevia säädöksiä on myös perustuslaissa, jossa sanotaan että jokaisen yksityiselämä on turvattu. (PL 10 §). Yksityiselämää koskevan tiedon välittämiseen on vuonna 2008 ottanut Euroopan Ihmisoikeustuomioistuin kantaa päätöksessään 2.12.1981. Tapaus koski internetissä alaikäisen tiedon levittämistä ilman asianomistajan tai hänen huoltajansa lupaa. Tuomiolauselmassa päätös ilmaisiin siten EIS artiklan kohtaa 8 oli rikottu. (Euroopan Ihmisoikeustuomioistuin 2008).

Yksityiselämän loukkaaminen Oibsissa

Yksityiselämän loukkaaminen on mahdollista esittämällä opiskelijasta perättömiä huhuja tai kuvia, jotka voidaan tulkita väärin. Kamerakännyköiden yleistyessä tämänlainen toimenpide on teknisestikin hyvin helppoa ja nopeaa. En usko että tämä olisi Oibsissa sen tyyppinen ongelma, johon tapahtuu Ilaan kovinkaan usein. Opiskelijat ovat kuitenkin iältään vähintään täysi-ikäisiä, joten aikaisemmin kuvattu teinipojan tapaus ei ehkä tulisi enää Laurean opiskelijoiden mieleen.

3.5 Linkitykset (tavaramerkkioikeus)

Tekijänoikeudessa linkitykset toiselle sivustolle ovat sallittuja. Tällöin tarkoitetaan linkkejä, joita klikkaamalla selain siirtyy toiselle sivustolle. Näitä linkkejä kutsutaan hyperlinkeiksi. Muita linkkityyppejä ovat itsestään aukeavat linkit ja syvälinkit sekä Inline-linkit, jotka sisältävä grafiikkaa. (Oesch & Heiskanen & Hyrynen 2009, 136). Materiaalin linkittäminen ja ohjaaminen toiselle sivustolle ei yleensä ole tekijänoikeutta loukkaavaa. Loukkaavaksi se muuttuu, jos kyseessä on kappaleen valmistaminen. (Sorvari 2007, 639.) Linkitys voi johtaa myös käyttäjän sulkemiseen pois palvelusta.

Taloussanomien IT-versio Digitoday kirjoitti 9.10.2009 että F-Securen tietoturva-asiantuntija suljettiin pois yhteisöpalvelu Twitterin sivustolta siksi, että palvelun ylläpitäjien mielestä Hyppösen sivu linkitti käyttäjien tietoja kävijöiden tietoja urkkiville verkkopalvelusivustolle. Jos näin voi käydä IT-alan tunnetulle henkilölle, mitä vaikeuksia ja ongelmia seuraa ns. tavallisten ihmisten erilaisista käytännöistä. (Pitkänen 2009).

Tämä riski on mahdollista myös Oibsissa. Linkitystä ei ole pidetty kovinkaan suurena ongelmana tekijänoikeuslain laatijoiden mielessä. Tekijäl 2:3 kohdassa puhutaan kappaleen levittämisestä yleisön keskuuteen. Pitäisikö linkitystä tulkita tämän kohdan mukaisesti vai onko kyseessä ollenkaan tekijänoikeuden loukkaaminen. Ongelman voi ohittaa pyytämällä lupa haku-linkin tekijältä linkin tekemiseen sen tekijältä. (Harenko ym. 2006, 660). Tekijänoikeuden rikkomuksissa on linkityksessä kyse joko taloudellisista oikeuksista tai respektioikeuksista, lähinnä isysoikeuden rikkomisesta. Tällöin puhutaan inline-linkeistä. (Oesch ym. 2009, 138.)

3.6 Tietoturva internetissä

Internetiin ja muihin sähköisiin välineisiin kuuluu myös samat tekijänoikeudet kuin muuallakin. Tekijäl 25 §:ssä sanotaan että se, jolla on lailliset käyttöoikeudet tietokoneohjelmaan, saa tehdä sellaisia muutoksia, jotka ovat tarpeen ohjelman käyttämiseksi, myös virheiden korjaus sallitaan. Tekijäl 50 §:ssä sanotaan lisäksi, että tietokoneohjelman teknisen suojausten purkaminen ei ole sallittua. Samoin 50 pykälässä, kohdassa d sanotaan, että sähköisiä hallinnointitietoja ei saa poistaa tai muuttaa, tämä koskee tekijän tai teoksen tunnistamista.

Internetissä olevan aineiston luvaton käyttö tai kopioiminen voi tuntua oikeutetulta, koska aineisto on kaikkien nähtävillä ja sen käyttö on helppoa. Harvoin tulee edes ajatelleeksi että säännöt, jotka koskevat internetiä koskevat itse asiassa myös intranettiä, eli yrityksen sisäistä verkkoa. Teoksessa Tekijänoikeuden kommentaari ja käsikirja ovat kirjoittajat käsitelleet tapausta, jossa yrityksen sisäiseen tietoterkkoon on talletettu artikkeli koko yrityksen luettavaksi. Periaatteessa tilapäisten kappaleiden valmistaminen on sallittua, mutta tässä tapauksessa kirjoittajat ovat päätyneet ratkaisuun, jossa lupa tekijänoikeuden haltijalta pitäisi pyytää lupa. Tekijäl 13 a kohta sisäinen tiedotuskäyttöä kuitenkin mahdollistaa sisäisen käytön, joten yllä kuvattu tilanne on mahdollista myös lain puitteissa. (Harenko ym. 2007, 633).

Opetusministeriö on valmistelemassa lainsäädäntömuutosta, jossa on tarkoitus puuttua vertaisverkossa tapahtuvaan tekijänoikeuden loukkaukseen. Tarkoitus on ottaa käyttöön ilmoitusmenettely, jossa oikeudenhaltija voisi kehottaa liittymänhaltijaa lopettamaan tekijänoikeuden loukkauksen. Käytännössä tämä tarkoittaisi että esim. musiikkiyhtiö pyytäisi teleoperaattoria lähettämään viestin loukkauksesta. Laki on valmistelussa ja lausuntokierroksella, joka päättyy lokakuun lopussa 2009. Ilmoitusmenettelyn toteuttaminen edellyttäisi Lex Nokian muuttamista. (Rajaniemi 2009, Jokelainen 2009).

Jos tämä lakimuutos tulee voimaan, joutuisi Oibs-palvelun moderaattori lisäämään palveluun linkin, jossa luvattoman käytön ilmoittaminen tehtäisiin helpoksi. Mitä tämä uudistus käytännössä tarkoittaisi, lisääntyisivätkö ilmoitukset vai johtaisiko lakiuudistus virheilmoituksiin ja

vilppeihin? Tekijänoikeuden haltijan kannalta ilmoitusmenettely voisi olla hyvä ja tarpeellinen uudistus.

Jos puhutaan ns. kotisivuista (www-sivut), tekijänoikeus saa tässä näkökulmassa hieman erilaiset puitteet. Tekijänoikeus suojaa sivujen tekstin muotoa, ei varsinaista sisältöä. Tekstiä saa "lainata" myös pätkittäin, kunhan muistaa ilmoittaa lähteen asianmukaisesti. Itse www-sivusto koodeineen harvoin ylittää teos-kynnyksen ja tekijänoikeuden rikkomisen.

3.7 Lisenssit

Lisenssejä ei voida pitää varsinaisina oikeudellisina riskeinä Oibsiä käyttävän puolesta, mutta tekijänoikeuden kannalta näin voisi olla. Tietenkin sillä edellytyksellä, että Oibsiin ilmaantuu teos-kynnyksen ylittänyttä materiaalia. Tekijänoikeuden voi luovuttaa pois joko osittain tai kokonaan. Mutta jos ajatellaan, että Oibsin käyttäjät loisivat paljonkin loistavia innovaatioita, joista joku tai jotkut olisivat taloudellisesti kannattavia ideoita, olisiko helpompi että Oibsisä olisi valmiina malli, jonka avulla tekijänoikeusasioita hallinnoitaisiin laillisesti. Asiaa on tutkinut Pirkko-Liisa Haarmann kirjassaan Tekijänoikeus ja lähioikeudet. Haarmanin mukaan ongelmana voivat olla alueelliset seikat, sopimuksen viipalointi, eli osa-oikeuksien antaminen ja tekijänoikeuden edelleen luovuttaminen. (Haarmann 2005, 302-303).

Lisenssien, eli käyttö lupien, käyttö on jaettu ns. lunastettaviin lisensseihin ja Creative Commons - lisensseihin. Creative Commons, jäljempänä (CC) tarkoittaa sitä, että muusta tekijänoikeudesta poiketen nämä lisenssit antavat vapaan oikeuden teoksen käyttöön. CC-lisenssit kuuluvat tavaramerkkilain piiriin ja ne on otettu käyttöön vuonna 2001. (Creative Commons 2008).

Käyttäjä voi itse valita, mistä osasta oikeuksiaan hän luopuu, eli valittavana on "some rights reserved options" ja "no rights reserved -options".

Attribution

"You let others copy, distribute, display, and perform your copyrighted work – and derivative works based upon it – but only if they give credit the way you request".

Share Alike

"You allow others to distribute derivative works only under a license identical to the license that governs your work".

Noncommercial

"You let others copy, distribute, display, and perform your work — and derivative works based upon it — but for noncommercial purposes only".

No Derivative Works

"You let others copy, distribute, display, and perform only verbatim copies of your work, not derivative works based upon it." (www.creativecommons.fi).

Lisenssien käyttö Oibissa voisi olla mahdollisesti ennaltaehkäisevää oikeutta tekijänoikeuden loukkauksen varalta.

3.8 Mitä lain rikkomisesta seuraa

Rikkomukset ja rikokset ovat tähän asti käsitelty käräjäoikeuksissa. Hallituksen, maaliskuussa 2009, tekemän periaatepäätöksen mukaisesti aineettomia oikeuksia koskevat riita-asiat keskitetään markkinaoikeuteen 2012 mennessä. Aineettomat oikeudet tarkoittavat IPR-oikeuksia. (Valtioneuvoston periaatepäätös 2009).

Tekijänoikeusrikkomus, jos tuomio annetaan tekijänoikeuden 7 luvun mukaisesti, on useimmiten sakkoon tuomittava rikos. Mahdollisuus on myös käyttää rikoslain 49:1 luvun rangaistusasteikkoa, jolloin rangaistuksen tunnusmerkistöt eroavat hieman tekijänoikeuslaista. Rikoslain mukaisesti ei kuitenkaan aina välttämättä tuomita tekijänoikeusrikkomuksesta. Jos rikokseen tuomitaan, on maksimirangaistuksen kesto tällä hetkellä 2 vuoden vankeusrangaistus. (Tekijäl 7 §, RikosL 49 §). Suomen lainsäädäntö eroaa melkoisesti esim. Yhdysvalloissa olevasta käytännöstä. Tekijänoikeusjärjestö ASCAP on käräjoimässä parhaillaan soittoäänien tekijänoikeuksista ja korvauksista. Artikkelissa puhutaan 80.000 dollarin korvauksista aina kun puhelin soi. (von Lohmann 2009).

Rikoslaisa/21.4.1995 on pykälässä 1 lueteltu samat tekijänoikeuden rikkomukseen viittaavat seikat kuin Tekijänoikeuslain 1 §:ssäkin. Rikoslakiin on otettu mukaan myös kohta, jossa oikeuden haltijan haitta otetaan huomioon, samoin ansiotarkoituksessa tarkoitettu tapahtuva maahantuonti. Tekijänoikeuden rangaistavuuden kannalta tärkeintä on se, että tekijänä on luonnollinen henkilö. Tässä tapauksessa vaikka lapsikin voi periaatteessa tulla kyseeseen.

Korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiä tekijänoikeusrikkomuksista on kaikenkaikkiaan annettu 84 kappaletta, ensimmäinen päätös löytyy vuodelta 1932. Vuosilta 1990-2008 on kaikenkaikkiaan tehty 28 ratkaisua. Kovin usein eivät siis tekijänoikeusrikkomuksia ole katsottu ennakkopäätösten arvoisiksi. (Valtion Säädöstietopankki 2009).

”Korkeimman Oikeuden ratkaisuista ja niihin rinnastettavista ennakkopäätöksistä julkaistaan ne, jotka ovat tärkeitä lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai muutoin oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi” (Valtion Säädöstietopankki 2009).

Hovioikeus on ratkaissut tekijänoikeuskysymyksiä koskevia oikeustapauksia vuosina 1983-2008 14 kappaletta. Euroopan Ihmisoikeustuomioistuin on käsitellyt 10 tapausta vuosien 1994 - 2009 välisenä aikana. Hovioikeuden päätöksistä vain yksi katsottiin sellaiseksi, ettei tuomiota tekijänoikeusrikkomuksesta luettu. (Valtion Säädöstietopankki 2009).

4. Mitkä lait ohjaavat sosiaalisen median käsittelyä

4.1 Tekijänoikeuslaki

Tekijänoikeus on lakiin perustuva oikeus. Tekijänoikeus suojaa sitä, joka valmistaa teoksen ja hänen perillisiäänkin 70 vuoden ajan tekijän kuolemasta lähtien. Tämä tarkoittaa siis sitä, että jos Maija Meikäläinen tekee keksinnön, kirjoittaa internettiin julkaisun tai säveltää kappaleen, hänen teoksensa on suojattu TekijäL 1:1 nojalla. Jos Maija tekee tämän kirjoituksen työpaikallaan ja työajalla, löytyy määritelmät käyttöoikeuksista asetuksesta oikeudesta työn-tekijän tekemiin keksintöihin. Tosin tästäkin seikasta on väitelty oikeussalissa.

Tekijänoikeuslaki on vuodelta 1961. Lakia on täydennetty vuonna 1995 annetulla asetuksella. Ensimmäinen tekijänoikeuslaki on kirjoitettu vuonna 1880 ja se koski kirjailijan ja taiteen tekijän oikeutta työnsä tuotteisiin. (Sorvari 2008, 5). Sittemmin lakia on uudistettu 1900-luvulla 5 kertaa ja viimeisin tekijänoikeuslakiin tehty muutos on vuodelta 2006. Muutokset on tehty vuodesta 1995 lähtien. Tekijänoikeuden on perinteisesti ajateltuna käsittävän aineettomia oikeuksia. Digitaalinen kehitys on aiheuttanut sen, että yhteiskunnan muuttuessa myös lakia joudutaan säätämään ja muuttamaan sen mukaisesti, miten yhteiskunta yleisesti muuttuu.

Tekijänoikeus jaetaan taloudellisiin oikeuksiin ja moraalisiin oikeuksiin. Lisäksi vuonna 2005 lakiin on lisätty lähioikeudet. (TekijäL 5). Lähioikeus ei Haarmannin mukaan ole varsinaista tekijänoikeutta, vaan oikeuksia, jotka ovat sukua tekijänoikeudelle ja koskevat esittävän taiteilijan oikeuksia ja tv- ja radiolähetyksen suojaa. Suojassa on kysymys nimenomaan esittävän taiteilijan oikeuksista. Suojan kesto on 15- 50 vuoteen riippuen suojan kohteesta. (Haarmann 2005, 256 - 257).

Moraalisia oikeuksia ei ole varsinaisesti kirjattu TekijäL momentteihin. Alun perin nimitys moraaliset oikeudet tulevat Bernin yleissopimuksesta. Tärkeimpinä näistä ovat jo aiemmin

mainitun isyysoikeuden lisäksi respektioikeus (kielto teoksen muuttamisesta niin, että se loukkaa tekijän kunniaa). (Haarmann 2005, 86).

4.1.1 Mikä on tekijänoikeuslain merkitys

Tekijänoikeuslain alkuperäinen merkitys on ollut ansioiden suojaaminen ja toimeentulon turvaaminen. Tämä on nykyisenkin lain yksi tärkeimpiä merkityksiä. Taloudelliset oikeudet tuottavat työn tekijälle oikeuden päättää teoksesta. Tekijän oikeutta kuvataan seuraavasti:

” Tekijänoikeus tuottaa, jäljempänä säädetyin rajoituksin yksinoikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita tai saattamalla se yleisön yleisön saataviin, muuttumattomana tai muutettuna, käännöksenä tai muunnelmana, toisessa kirjallisuus- tai taidelajissa taikka toista tekotapaa käyttäen” (Tekijäl 2:2).

Nykyisessä Tekijäl on työntekijällä on oikeudet määrätä oikeuksistaan. Eduskunnalle on tehty kirjallinen kysymys HE 76/2008 mukaisesti Tekijäl 26 §:n, eli niin sanotun työsuhdeolettaman muuttamisesta. Kysymys on siitä, miten työntekijän ja työnantajan välisiä oikeuksia säädellään työntekijän työtehtävissä tekemän teoksen osalta, ja antaako jo nykyinen laki selkeät ohjeistukset siitä, miten menetellään jo yleensä käytössä olevien työnantajan ja työntekijän sopimusten suhteen. Selvitysmies antaa lausuntonsa asiasta syksyllä 2009 ja sen jälkeen opetusministeriö tekee johtopäätökset mahdollisen lakiehdotuksen antamisesta eduskunnan käsiteltäväksi. (Eduskunnan kirjallinen kysymys 2009).

Opetusministeriö on pyytänyt asiasta lausunnon Suomen Taiteilijaseuralta, Kuvasto ry:ltä ja Teollisuustaiteen Liitto Ornamolta, jotka ovat tehneet työsuhdeolettamaa koskevaan selvitykseen lausunnon opetusministeriölle. Lausunnossa keskitytään kysymyksiin, miten työnantajat käyttävät liiketoiminnassaan tekijänoikeutta, miten sopimuskäytännöt nykyisin toimivat ja pitäisikö työntekijän työaikana tekemän työn oikeudet siirtää työnantajalle. Lausunnossa on kommentit myös tekijänoikeuden taloudellisista vaikutuksista luovan työn tekijälle. (Opetusministeriön selvitys 2008).

Liitot vastustavat ehdotusta sillä perusteella, että toimeentulo luovilla aloilla on muutenkin heikko, ja vastustus kohdistuu nimenomaan osa-aikaisiin ja määräaikaisiin työsuhteisiin, eli niihin, joilla tulotaso jää alle normaalin. Sen sijaan liitot suosittavat IPR-koulutuksen lisäämistä ja kannustavan ilmapiirin lisäämistä työpaikoille. Creativity-tutkimuksen mukaisesti työpaikan kannustavalla ilmapiirillä on vaikutusta niihin olosuhteisiin, joilla menestyksellisiä töitä tehdään. (Opetusministeriö lausunto 2008).

4.1.2 Miten tekijänoikeus liittyy muihin yksilön oikeuksiin

Tekijänoikeuteen linkittyy myös sananvapaus ja yksityisyyden suoja. Suomen Perustuslain mukaisesti ” jokaisella on sananvapaus”.

”Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä tai muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä” (PL 12 §).

Sananvapauden estäminen on erittäin harvinaista ja voi tapahtua vain painavista syistä. Yleensä demokraattiseen yhteiskuntaan ei ole yhdistetty sananvapauden rajoittamista, varsinaisesti oikeus on koskenut vain lapsiin kohdistunutta materiaalia.

Sananvapaudesta on myös säädetty erillinen laki vuonna 2004. Laissa määritellään tarkemmin PL:n sananvapauden säännöksistä, sekä julkaisutoimintaan että myös yksityisen henkilön verkkosivuston pitämiseen. (SVL 2:3). Laissa on tarkemmin määritelty ne seikat, jotka oikeuttavat viranomaisen esim. keskeyttämään julkaisutoiminnan. Nimensä mukaisesti Laki sananvapauden käyttämisessä joukkoviestinnässä koskee joukkoviestintävälineitä. Perinteisesti on ajateltu, että televisio, radio ja sanomalehdet (myös digitaalisessa muodossa), ovat joukkoviestintävälineitä. Internet lasketaan kuitenkin joukkotiedotusvälineeksi Effin sananvapauden määritelmän mukaisesti. (Electronic Frontier Finland 2009). Tämän määritelmän mukaisesti Oibs täyttää julkaisutoiminnalle annetut rajat.

Erkkolan Taideteolliselle korkeakoululle tehdyn sosiaalisesta mediasta tehdyn käsitteen tutkimuksen mukaisesti Wikipediaa ja internetiä ei pidetä varsinaisesti joukkoviestintävälineinä, joten sananvapauden käsitteestä on olemassa ainakin kaksi erilaista tulkintaa (Erkkola 2008).

SVL:ssä määritellään tarkemmin, milloin viesti keskeytetään ja mitä seuraamuksia siitä käyttäjälle on.

”Tuomioistuin voi virallisen syyttäjän, tutkinnanjohtajan tai asianomistajan hakemuksesta määrätä julkaisijan tai ohjelmatoiminnan harjoittajan taikka lähetimen, palvelimen tai muun sellaisen laitteen ylläpitäjän keskeyttämään julkaistun verkkoviestin jakelun, jos viestin sisällön perusteella on ilmeistä, että sen pitäminen yleisön saatavilla on säädetty rangaistavaksi. Tuomioistuimen on käsiteltävä hakemus kiireellisenä. Ennen määräyksen antamista tuomioistuimen on varattava sille, jolle määräystä on haettu annettavaksi, ja verkkoviestin lä-

hettäjälle tilaisuus tulla kuulluksi, jollei asian kiireellisyys välttämättä muuta vaadi.” (SVL:18).

Sananvapauden ja tekijänoikeuden suhde on mielenkiintoinen. Aiheesta on virinnyt keskustelua Internetissä julkaistavassa Digitoday-sivustossa. Kansanedustaja Jyrki Kasvin aloittaman keskustelu ”amatöörien sananvapaus” on yksi näkökulma tähän kysymykseen (Kasvi 2009). Keskustelussa etsitään vastauksia kysymykseen sananvapauden ja median vastuista ja pe-lisäännöistä tavallisen kansalaisen kannalta. Oibsin kannalta on kyse juuri tästä samasta asiasta, eli oikeudesta puhua ja kirjoittaa ääneen ja siitä, mitä tavallisen kansalaisen tulee tietää asiasta. Sananvapauden nojalla on aikojen saatossa kirjoitettu ja julkaistu paljon sellaistaakin, jonka olisi voinut hyvin jättää tekemättäkin. Toisaalta jokaisen ja miehen oikeudet ovat toteutuneet ja ilmaisuvapaus on turvattu.

Sananvapauteen liittyy kuitenkin selkeästi riskejä myös Oibsin käyttäjillä. Huolellinen sananvalinta, neutraali teksti ja yksilön kunnioittaminen ovat avainasemassa. Toisaalta tarkoitus ei ole tehdä palvelusta sellaista, jossa kukaan ei uskalla oikeasti kertoa todellista mielipidettä. Ilmaisun puolelta usein on kyse vain aste-erosta, ja asian voi ilmaista myös siten, että ei tahallisesti yritä loukata toista osapuolta. Tosin kärjekkäillä mielipiteillä saa usein enemmän keskustelua aikaan, tai pystyy sytyttämään keskustelun käyntiin.

4.1.3 Tekijänoikeuden sallitut asiat

Tekijänoikeuslaissa määritellään se, mitä yksilön oikeuksiin kuuluu. Tekijänoikeudessa on toki myös sallittuja asioita, joihin ei tarvitse pyytää lupaa. Tärkeimpiin sallittuihin asioihin kuuluu tilapäinen kappaleen valmistaminen, sekä valmistaminen yksityiseen käyttöön että valokopion ottaminen. (Tekijäl 11a ja 12 §). Tilapäisenä käyttönä pidetään väliaikaista valmistamista, valmistamista, joka on osa teknistä prosessia tai jolla ei ole taloudellista merkitystä. (Tekijäl 11a §).

Myös sitaattioikeus Tekijäl 22 §:ssä on sallittua. Lain mukaisesti ” julkistetusta teoksesta on lupa hyvän tavan mukaisesti ottaa lainauksia tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa”. Haarmann on määritellyt käsitteen hyvän tavan mukaisesti, niin että lainauksen ja teoksen yhteyden tulee olla asiallinen. (Haarmann 2005, 189). Näiden edellemainittujen edellytyksien lisäksi lainaamisen laajuus on olennaista. Hyvän tavan mukaisesti tekijän nimi ja lähde on hyvä ilmoittaa. (Harenko ym. 2006, 173- 174).

Näin Oibsiin voi tuoda tekstisitaatteja tarvittaessa laillisesti. Samoin, jos jokin Oibsin osa saa teos-käsitteen, voi Oibsiin myös viedä sitaatteja muille sivustoille. Sitaatti on oikeutettu myös silloin, kun kyseessä olevaa teosta arvostellaan. Sen sijaan sitaatin pituudella ei ole

merkitystä. Sitaatti voi yhtä hyvin olla tekstiviesti, valokuva, elokuva tai jotain näiden väliltäkin. Oppimateriaalien käytössä säännökset ovat tarkempia, toisen oppikirjan materiaalia ei saa siteerata toisessa oppikirjassa. (Keränen & Penttinen 2007, 156)

4.1.4 Mitä tekijänoikeus suojaa

Tekijänoikeuden suoja käsittää itse teoksen. Teos määritellään niin, että se on tekijän persoonallinen luomus, kuten esim. kartta. Lisäksi teoskynnys pitää ylittää. Tekijänoikeuslain 1:1§:n mukaan teos voi olla myös tietokoneohjelma tai selittävä piirustus; itsenäisesti luotu tuote. Pääasia on, että tekijänä on luonnollinen henkilö ja että teoksen tunnusmerkistö täyttyy. Se, miten käsitettä teos tulkitaan, ei ole kovin yksiselitteinen asia. Tästä seikasta ei löydy oikeuskirjallisuudessa vastaväitteitä siitäkään syystä, että seikka on kirjattu lakiin.

Oikeuskirjallisuudessa on otettu kantaa viimeksi vuonna 2007 Turun Hovioikeudessa teoksen tunnusmerkistöön. Kyseisessä oikeustapauksessa oli kyse siitä, tulkitaanko liike A:n sopimusehdoja tekijänoikeuden mukaisesti teokseksi. Tässä kyseisessä tapauksessa osittain internetistä kopioidut sopimusehdot täyttivät tekijänoikeuden teoksen tunnusmerkistön (HO 20.2.2007/315). Sananomukaisesti on siis kyse tulkinnanvaraisesta asiasta.

Miten sitten pitäisi suhtautua niihin teoksiin, jotka ovat vielä kehittelyvaiheessa ja idea-asteella. Lain puolelta mikään ei suojaa julkaisematonta keskeneräistä teosta. Idean suojaaminen onnistuu, joko salassapitosopimuksen tekemisellä, patentilla tai muun teollisuusoiden hakemisella. Toisaalta jos ideoita patentoidaan, estääkö tämä tuotekehityksen esim. yrityksessä. Merkilliseltä sen sijaan tuntuu se seikka, että patentoitavissa oleva keksintö ei ole tekijänoikeuden suojaama. Sitten kun patentti on myönnetty on tilanne erilainen. (Sorvari 2007, 40). Ideat ja innovaatiot ovat tekijänoikeuden kannalta "täysin vapaata riistaa" ja jokaisen kadullakulkijan käytettävissä niin kauan, kuin idea saa teos-suojaa. Tämän asian tiedostaminen ei varmaankaan rohkaise Oibsin käyttäjiä innovoimaan julkisuudessa omia ajatelmiaan.

Sen sijaan kirjoitus, vaikka se olisi julkaistukin ei välttämättä saa tekijänoikeuden suoja. Tässä yhteydessä kirjoituksen pitää olla riittävän omaperäinen ja sen pitää muodostaa yhtenäinen kokonaisuus. (Keränen & Penttinen 2007, 150). Mielenkiintoista on se, että Oibsisssa mahdollisesti syntyvän tekijänoikeuden alaisen materiaalin käyttäminen, esim. teoskynnyksen ylittävän tekstin lainaaminen, vaatii aina luvan tekijältä.

4.2 Laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta (palvelun ylläpitäjän vastuu)

Vuonna 2002 säädettiin laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta vuodelta. Laki on tehty helpottamaan sähköistä kaupankäyntiä Euroopan alueella, selkeyttämään sopimusten muotovaatimuksia sekä helpottamaan palvelun tarjoamisen vapautta. Laissa säädetään ne tiedot, jotka kuluttajille on ennen kaupankäyntiä annettava. Lisäksi lain tehtävänä on helpottaa kuluttajakaupan toteutumista sekä selkeyttää sopimusehtoja. Lain toteutumista edellä mainittujen seikkojen osalta valvoo viestintävirasto. (Viestintävirasto 2007).

Kaupan lisäksi laissa tarkoitetaan myös tietoverkkojen avulla tehtävää taloudellista toimintaa, kuten hakupalvelut, tietojen siirto- ja säilytyspalvelut ja asiantuntijapalvelut. Jos Oibsiä voisi pitää hakupalveluna, on ylläpidolla suuri vastuu siitä, mitä tietoja on palvelussa tarjolla. Jos materiaalia, joka ei ole laillista, ilmaantuu www-sivustolle on tehtävä ns. alasottoilmoitus, jossa on ilmaistava mitä ja missä sijaitsevaa materiaalia ilmoitus koskee. Lisäksi pitää olla vielä ilmoittajan allekirjoitus. (Valtion säädöstietopankki 2002).

Kiellettyyn materiaaliin lasketaan kuuluvaksi rasistiset kirjoitukset, kiihottaminen jotain kansanryhmää vastaan, lapsiporno, poliittiset tai uskonnolliset äärimielipiteet ja muu vastaavan tekstin tuottaminen. Euroopan Unionin direktiivissä 95/46 on täydellinen luettelo kielletyistä toimista. Direktiivi on annettu vuonna 1995 ja se on nimenomaisesti tarkoitettu yksilöiden suojeluun henkilötietoja käytettäessä sekä tietojen vapaasta liikuttavuudesta. Direktiiviä sovelletaan automaattiseen tietojen käsittelyyn, ja se tarkoittaa tässä tapauksessa asiakasrekisterin muodostamista. Nämä kiellot ovat luonnollisesti myös Suomessa noudatettavia, oman lainsäädännön ohella. (EU:n lainsäädäntö 2008).

Lisäksi kannattaa ottaa huomioon vielä, mitä sisällöllisesti sanotaan sananvapaudesta/Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä 13.6.2003/460. Vastuu yksityishenkilöllä on kevyempi kuin esim. päätoimittajalla. Esim. keskustelupalsta voi täyttää verkkojulkaisun kriteerit. Lainsäädännölliseltä kannalta henkilötietolaissa on määritelmät siitä, mitä henkilötietojen luovutuksesta ja säilytyksestä sanotaan. (HenkTL 22.4.1999). Rekisterin pitäjällä on velvollisuus poistaa virheellinen tieto tietokannasta, joko itse sen havaittuaan, tai henkilön omasta toivomuksesta. Jos rekisteriin on murtauduttu, on henkilöllä oikeus saada korvausta rikoslain 38 luvun säännösten mukaan. (HenkTL).

4.3 Rikoslaki

Rikoslaisissa säädetään tekijänoikeusrikkomuksesta tekijänoikeuslain 1 §:ssä. Kyse on eräiden aineettomien oikeuksien loukkaamisesta. Lisäksi rikoslaisissa määritellään yksityisyyden ja kunnan loukkaamisesta. Tätä käsitellään tarkemmin luvuissa 4.3 ja 4.4. RL 49:1 mukaisesti teki-

jänoikeuden loukkaus tarkoittaa sananmukaisesti sitä, että loukataan toisen oikeutta ja että teko aiheuttaa haittaa loukatun oikeuden haltijalle. Myös ansiotarkoitus maahantuontitarkoituksessa siten, että oikeuden haltijalle aiheutetaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa, on RL 1 §:n mukaan tuomittavaa. Tässä lainkohdassa tarkoitetaan nimenomaisesti äänilevyä, filmiä, kuvaa tai muuta sellaista työtä, jonka sisällön kerääminen, valmistaminen tai esittäminen on vaatinut huomattavaa panostusta.

RL:ssä on kohta, joka voisi sopia myös Oibsin käyttäjiin, sananmukaisesti siten, että suoritettu teko on "omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa, tai että loukataan toisen tekijänoikeudella tai lähioikeudella suojattua aineistoa" on yksi rangaistavuuden peruskriteereistä. (Haarmann 2005, 344). Huomattava haitta voisi Oibsin käyttäjälle olla vaikka idean tai tulon menetys, tai muu vastaava seikka.

4.4 Henkilötietolaki

Henkilötietolaki on vuodelta 1999. Lakia sovelletaan henkilörekisteriin silloin kun, henkilötiedoista on tarkoitus muodostaa rekisteri. Henkilötietoja lisättäessä jo pelkkä nimi muodostaa rekisterin, sen tarkempia tunnistetietoja ei tarvitse olla. (Puhelinhaastattelu, Huuskonen, 2009).

Laki koskee mm. yritysten ja yhteisöjen toimintaa. Henkilötietolaissa on tärkeintä määritellä tietojen käsittelyn tarkoitus. Oibsin tapauksessa se on käyttäjärekisterin perustaminen. (HenTL). Oibsia perustettaessa on luultavimmin otettu huomioon rekisterinpitäjän velvollisuudet ja erityinen huolellisuusvelvoite henkilötietoja käsitellessä. Rekisterin muodostuminen on haaste palvelun ylläpitäjälle sekä palvelusta vastaavalle henkilölle. Rekisterinpitäjä on yritys joka on vastuussa rekisteristä, Oibsin kyseessä ollessa siis Laurea AMK. (Tietosuojavaltuutetun toimisto 2009).

Rekisterinpitäjän vastuulla on selkeän suunnitelman rakentaminen ja eri menettelytapojen kuvaaminen henkilötietojen käsittelyä varten. Helpointa on varmaan selkeän prosessikuvauksen luominen, jota noudattamalla kaikki osapuolet tietävät, miten pitää toimia, kuka on vastuussa mistäkin osa-alueesta, ja luoda yleiset normit toiminnalle. Henkilötietojen käsittelystä antaa ohjeet henkilötietolaki.

Oibsin perusteella on syntynyt henkilörekisteri. Henkilörekisterin pitäjän on erityistä huolellisuutta ja tarkkaavaisuutta noudattaen käsiteltävä henkilötietoja. Henkilörekisterille on nimettävä vastuuhenkilöt, kartoitettava toiminnan lainmukaisuus ja nimettävä ne henkilöt, jotka ovat vastuussa rekisteröintitiedoista. (Tietosuojavaltuutetun toimisto 2009). Mahdollisia uhkia toiminnalle ovat virukset, tietojärjestelmän toimivuus, IT-käyttäjien tietotaidon

ylläpitäminen, järjestelmävirheet, tietokaappaukset ja muut force majeure tapaukset. Mahdollisuuksina on uuden järjestelmän toimivuuden lisääminen ja uudenlaisen kommunikointitavan lisääminen sekä myös tiedonvälityksen nopeuttaminen ja parantaminen.

Tietoturvariskejä varten tarvitaan erillinen suunnitelma, jossa riskejä kartoitetaan.

Tietosuojaohjeet Oibsiä varten:

- 1) Määritellään henkilö/henkilöt, jotka ovat vastuussa tietosuojaohjelman toteuttamisesta. Nimetään myös varahenkilöt, esim. sairastapausten yms. varalle.
- 2) Tehdään luettelo niistä tiedoista, jotka pitää suojata.
- 3) Määritellään toimenpiteet väärinkäytösten tai rikollisen toiminnan varalta.
- 4) Nimetään tietoturvasta vastaavat yhdyshenkilöt ja varahenkilöt.
- 5) Tehdään määrittely tiedon käsittelyn, säilyttämisen, välittämisen, kirjaamisen, kopioinnin sekä hävittämisen periaatteista ja menettelytavoista.
- 6) Tehdään ohjeistus tiedon luokitteluperiaatteista esim. asteikolla 1-5. Kohta 5 käsittää salaiseksi luokiteltuja tietoja. Tähän voisi kyseeseen tulla esim. henkilötunnusten käyttö tai sen tarpeellisuus. Lisäksi henkilöä koskevat arkaluontoiset seikat, jos niitä tässä palvelussa tulee esille.
- 7) Salassapitosopimus avainhenkilöiden, yhteistyökumppanien ja palvelutoimittajien kanssa. Palvelutoimittajilla tässä kohdassa tarkoitetaan IT-verkkoon tai teknisiin soveluksiin liittyviä, tai muita vastaavia henkilöitä, joilla on administraattorin oikeudet Oibs-palvelussa.

Tietosuojan määrittelemineen on vain yksi osa henkilötietoja, jota rekisterinpitäjän pitää mieltä. Rekisterinpitäjällä pitää lisäksi olla rekisteriseloste, valmis lomakemalli löytyy tarvittaessa vaikka tietojasuojavaltuutetun internet-sivustolta. Seloste on hyvä laittaa esille Oibs-palveluun. Lisäksi Oibs-palvelusta pitää antaa ilmoitus tietosuojavaltuutetulle sekä pitää tarkkaa kirjaa tietojenkäsittelyn henkilötietojen käsittelyä koskevista vaiheista. (Tietosuojavaltuutetun toimisto 2009). Käytännössä tämä tarkoittaa että henkilötietoja koskevilta osilta on tehtävä prosessi, jossa määritellään, miten kyseisiä tietoja käsitellään.

Prosessi voisi olla vaikka tällainen:

- 1) Henkilö A saa listan henkilöistä, jotka ovat rekisteröityneet Oibs-palveluun.
- 2) Rekisteri on muodostunut.
- 3) Rekisteri eristetään tietyksi osaksi Oibs-palvelua, johon tehdään tarkka määräys, kuka pääsee näkemään rekisteröintitietoja. Jos teknisesti mahdollista, rakennetaan henkilötiedoille erillinen tekninen suojaus, etteivät mahdolliset hakkerit pääse tietoihin käsiksi.
- 4) Tehdään teknisesti kaikki mahdolliset virus- yms. suojaukset, jotta henkilötietoja ei pääse väärin käsiin.

- 5) Tiedotetaan prosessista Oibsin kanssa administraattori-tasolla toimiville henkilöille.
- 6) Pidetään huolta siitä, että myös uusien tekijöiden koulutus on ajanmukaista.
- 7) Tarkistetaan tietyin väliajoin, että toimintaprosessi on kunnossa ja tehokkaassa käytössä.

Rekisteröintitiedot pidetään sellaisessa muodossa, että tietojen antaminen rekisteröidyille on mahdollista. Lain mukaisesti omat tiedot rekisteristä pitää pystyä tarkistamaan. Toimitaan muuten tietosuojaohjeiden mukaisesti. Pidetään henkilötietolaki saatavilla ja esillä, että käsittelytiedot saadaan sieltä helposti tarkistettua.

4.5 Laki yksityisyyden suojasta työelämässä

Vuonna 2004 säädettyä lakia sovelletaan työntekijää koskevien henkilötietojen käsittelyyn. Laki soveltuu sekä myös virkasuhteessa olevaan työntekijään että julkisoikeudellisessa työsuhteessa olevaan työntekijään. Tässä tapauksessa laki koskettaa myös Oibsia. Laurea AMK:n opettajat ovat virkasuhteessa olevia henkilöitä ja siten heidän henkilötietojensa pitää käsitellä yleisten edellytysten mukaisesti. Tarpeellisuusvaatimus täyttyy siinä, että Oibsiin on rekisteröidyttävä ennen kuin sitä voi käyttää. (YksTL).

”Laissa säädetään työntekijää koskevien tietojen käsittelystä, työntekijälle tehtävistä testeistä ja tarkastuksista sekä niitä koskevista vaatimuksista, teknisestä valvonnasta työpaikalla sekä työntekijän sähköpostiviestin hakemisesta ja avaamisesta” (YksTL 1:2).

Oibsin suhteen sovelletaan säädöksiä työntekijää koskevien tietojen käsittelystä.

4.6 Käyttöehtosopimus

Sopimus on OikTL:ssa määritelty niin, että sopimus syntyy tarjouksesta ja siihen annetusta hyväksytystä vastauksesta. Sopimusnormien tulkinnassa tärkein noudatettava asia on pakottava lainsäädäntö. Tulkintatapauksissa se menee myös sopimusehtojen edelle. Jos taas ristiriitaisesta seikasta ei ole kuvausta pakottavassa lainsäädännössä, menevät sopimusehdot tahdonvaltaisen lainsäädännön edelle. (Hoppu 2008, 128). Tätä tulkintaa käytetään myös Oibsin käyttöehtosopimuksessa. (Oibs Wiki 2009).

Sopimukset jaotellaan vakiosopimuksiin ja yksilöllisiin sopimuksiin. Vakiosopimukset tunnistaa siitä, että niiden valmistamisessa on käytetty valmista ehtokokoelmaa. Toinen sopimustyyppi, yksilöllinen sopimus, edellyttää taas erikseen sovittujen ehtojen käyttöä. Usein sopimukset, kuten tämä käyttöehtosopimuskin, on sekoitus molempia sopimustulkintoja. (Hemmo 2003, 30). Lisäksi ns. agreed documents- termillä viitataan siihen, että sopimus on laadittu joko

sopimuskumppaneiden kesken yhdessä tai sopimuksen laatimisen on tehnyt sellainen taho, joka on edustanut sopimuskumppaneita. (Hemmo 2003, 146-147).

Sopimusoikeuteen kuuluu myös se, että sopimusta pidetään yleisesti sitovana (Pacta sunt servanda). Tästä on kuitenkin poikkeuksia, jos sopimus on tehty sisällöllisesti siten, että sitä voidaan pitää kohtuuttomana, tai sopimus on tehty harhaanjohtavasti sopimuksen valmisteluvaiheessa. (Hemmo 2006, 53).

Vakiosopimuksilla on tiettyjä sopimusteknisiä ehtoja. Jos katsotaan, että ehto on asiakkaan kannalta ankara ja yllättävä, ja tätä seikkaa ei sopimuksen tekovaiheessa korosteta, jää sopimuksen tämä osa varsinaisen sopimuksen ulkopuolelle. Yllättävän ja ankaran ehdon määrittely ei ole yksinkertaista eikä selväviivaista. Asian tulkinta riippuu siitä, onko kyse alalla toimivista vai ulkopuolisista sopimuskumppaneista, onko kyse disposiivisesta oikeudesta tai onko sopimuksen sisäinen jännite ollut sellainen, että se johtaa sopimuskokonaisuuden puolelta yllättävään lopputulokseen. (Hemmo 2003, 162-165).

Vakiosopimus, kuten Oibsin käyttöehtosopimus, on vain toisen sopimuskumppanin laatima. Tämä voi usein olla ongelmana sen sopimuspuolen kannalta, joka ei ole ollut sopimusta laatimassa. Tässä tapauksessa siis Oibsin käyttäjä. Jos sopimuksen tulkinnassa tulee esille yllättäviä ja ankaria ehtoja, on sopimuskumppanille huomautettava ehdoista, ennen kuin ne tulevat voimaan. (Hemmo 2003, 162). Se ehto, mikä tulkitaan yllättäväksi tai ankaraksi, on Hemmon mukaisesti toisen osapuolen subjektiivinen käsitys, tahdonvaltainen oikeus ja kohtuullistamissäännökset. Toisen sopimuskumppanin oikeuksien rajoittaminen tai velvollisuuksien lisääminen sekä se seikka, miten sopimusehtoja voi tulkita yleensä kyseisissä sopimustyypeissä on tärkeää. (Hemmo 2003, 163-164).

Mitä käyttöehtosopimuksessa on sellaista, jonka voisi tulkita ankaraksi tai yllättäväksi ehdoksi? Käyttöehtosopimuksen kohdassa 3 sopimuksen voimaantulo on seuraavanlainen teksti:

" Asiakkaan taholta sopimus tulee voimaan, kun asiakas on hyväksynyt tämän sopimuksen ehdot ja täyttänyt palvelun avauksessa tarvittavat tiedot ja rekisteröitynyt. Palveluntarjoajan taholta sopimus tulee voimaan kun asiakkaan rekisteröityminen palveluun on hyväksytty." (Santonen 2009).

Voiko tätä kohtaa ehdoissa kuvata yllättäväksi ja ankaraksi, koska palveluun rekisteröityessä ei kysytä asiakkaalta sopimuksen hyväksymistä. Rekisteröitymistä käsiteltiin tarkemmin kohdassa 3.1. Jos ehto on yllättävä ja ankara, ei sopimus ole asiakkaan, eli opiskelijan tai jonkun muun palveluun rekisteröidyn henkilön, kannalta voimassa ennen kuin rekisteröitymiskohta muutetaan siten, että asiakkaalle annetaan tietoa rekisteröinnin vaikutuksista.

Sopimuksessa ei ole muita yksilöllisiä ehtoja ja koska palvelun käyttö on vasta alkutekijöissä, on hankalaa arvioida, mitkä seikat nousevat käyttäjän kannalta esiin. Tutkimusta aiheesta kannattaa tehdä, sitten kun palvelua on käytetty ainakin vuoden verran.

Sopimuskumppanien vastuut

Käyttöehtosopimuksen pykälässä 4 määritellään osapuolten vastuut ja velvollisuudet. Asiakkaana on Laurean tai muun korkeakoulun opiskelija ja sopimuksen toisena osapuolena on palvelun tarjoajana toimiva Laurea Ammattikorkeakoulu.

Asiakkaalla on oikeus palvelun käyttöön ja asiakkaalla on toisaalta vastuu siitä, että hän toimii hyvän tavan mukaisesti ja tietoisena siitä, että asiakkaan sivustolle lisäämä aineisto on Laurean käytettävissä, sekä sopimuksen voimassaoloaikana että myös sen päättymisen jälkeen. (Santonen 2009).

Palvelun tuottajalla, Laurealla, ei tämän sopimuksen mukaisesti ole vastuuta mahdollisesta vahingonkorvausvelvollisuudesta, teknisen järjestelmän toiminnasta, eikä esim. järjestelmässä olevien virusten mahdollisesti aiheuttamasta vahingosta. Itse asiassa Laurea ei konkreettisesti ole vastuussa asiakkaan puolelle mistään vahingosta, joka mahdollisesti aiheutuu. Palvelu on toki asiakkaalle maksuton, ja opiskelijalle myönnetään opintopisteitä, kun tietty määrä kommentteja ja tekstin tuottamista on palveluun lisätty. (OIBS Wiki 2009). Onko tämä lähtökohta oikein ja kohtuullista asiakkaan lähtökohdasta, jos asiakkaan tuottama aineisto ylittää teoksen tunnusmerkistön.

Asiakkaan näkökulmasta on kysymys tekijänoikeuden luovuttamisesta käyttöoikeuden osalta, kun hän luovuttaa aineiston palvelun tarjoajalle, jos sivustolle lisätty materiaali ylittää teoskynnyksen. Asiakkaalla on mahdollisuus myös luovutukseen esim. Creative Commons- lisenssin avulla. Moraalisia oikeuksia asiakas ei voi luovuttaa. Tekijänoikeuden luovutus sellaisesta teoksesta, jota ei ole vielä julkaistukaan, on myös olemassa. Näin sellaisessa tapauksessa, että kyseessä on ns. tilaustyö (esim. maalaus tms. jostain tietystä kohteesta). (Haarmann 2005, 297). Oibsin kannalta on varmaan hyvin epätodennäköistä, että tällaista tilannetta tulisi esille.

Käytösopimuksessa ei ole määritelty, mitä tapahtuu sille aineistolle, joka on opiskelijan tuottamaa tietoa opiskelun aikana ja jonka opiskelija mahdollisesti haluaa poistaa sivustolta myöhemmin. Siihen, onko pois ottaminen mahdollista ei myöskään käyttöehtosopimus ota kantaa. Tätä seikkaa voidaan pitää yhtenä riskitekijänä käyttöehtosopimuksen kannalta. (Oibsin Wiki 2009).

Jos sivustolle laitetaan tietoa, joka edesauttaa keksinnön syntymisessä, tai on varsinainen keksintö, niin siinä tapauksessa sovelletaan lakia korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin. Se, antaako laki oikeuden korkeakouluille käyttää keksintöä hyväkseen, riippuu siitä onko kysymys sopimustutkimuksesta vai avoimesta tutkimuksesta. Ulkopuoliset rahoittajat (kuten tässä tapauksessa on ESR) mahdollistavat sen, että kyse on sopimustutkimuksesta. Silloin mahdollinen keksintö kuuluu tässä tapauksessa Laurea Ammattikorkeakoululle. Keksijä saa tosin korvauksen tekemisistään. (KorkeakoulL 7 §). Korkeakoululaki määrittelee nimenomaan keksinnön ehdoksi sen, että henkilö on työsuhteessa korkeakouluun. Opiskelija on siten tämän lainsäädännön ulkopuolella ja oikeutettu palkkioon keksinnöstä. Palkkio edellyttää keksintöilmoituksen tekemistä. Tosin mitään velvollisuutta korkeakoululla ei ole maksaa palkkiota, usein palkkio on vain nimellinen summa. (KorkeakoulL 5 §).

Sopimustutkimuksessa 6kk:n ajan on korkeakoululla ensisijainen oikeus keksintöön keksintöilmoituksen jälkeen, ja ilmoitus on tehtävä kirjallisesti. Jos korkeakoulu ei ota oikeuksia itselleen, keksinnön tehnyt voi tehdä patentti-ilmoituksen. (Välimäki 2006). Työsuhdekeksintölaki koskee niitä, jotka eivät työskentele korkeakouluissa.

Voidaanko mahdollisena riskinä pitää myös sitä, mitä materiaalia sivustolle tulee. Moderaattorin tehtävänä on Laurean puolelta huolehtia siitä, että palvelua pyöritetään sallituissa rajoissa ja lain mukaisesti.

4.7 Tekijänoikeusjärjestöt ja niiden vastuu

Tekijänoikeusjärjestöjen rooli on suojella jäseniensä etuja ja tiedottaa siitä mitä saa tehdä ja mistä lupia tekijänoikeuden käyttöön on saatavilla. Näitä järjestöjä ovat Kopiosto ja Teosto, Gramex ja Kuvasto ja Sanasto ja Tuotos ry. Kopioston historia alkaa vuodesta 1978, ja se on tekijöiden, taiteilijoiden ja esittävien taiteilijoiden yhteinen järjestö. Uusimmat tekijänoikeusjärjestöt ovat kirjailijoiden oikeuksia ajava Sanasto r.y. ja tuottajien puolesta puhuva Tuotos. Tekijänoikeusjärjestöillä on linkitykset ja tietoa oikeuksien siirrosta sivustoillaan. Tekijänoikeus on subjektiivinen asia ja varmasti paljon yhtä paljon oikeuksien puolustajien ja niitä vastustavien, piratistien taistelukenttä. Piratismiin kannattajat pitävät kaikkea tekijänoikeuteen liittyvää materiaalia yhteisenä. Tuorein oikeustapaus piratismiin liittyen on Helsingin hovioikeuden antama tuomio musiikin lataamisesta verkossa elokuulta 2009. Mieshenkilö tuomittiin musiikin jakamisesta verkossa 80 päiväsakkoon ja maksamaan 3091 euroa tekijänoikeuskorvauksia. (Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus 2009).

Historiaa on kirjoitettu elokuun 13. päivänä vuonna 2009. Piratismiin kannattajat ovat perustaneet puolueen ja Oikeusministeriö on lisännyt sen puolerekisteriin. Piratismiin kannatus ja avoimet kannattajat punnitaan seuraavissa Eduskuntavaaleissa 2011. (www.om.fi).

Kansainvälisiä tekijänoikeuksia varten on olemassa järjestö, World Intellectual Property Organization (WIPO), joka on YK:n alainen erityisjärjestö. Järjestössä on 184 jäsenvaltiota. Järjestön tehtävänä on mm. tekijänoikeuksien ja teollisuusnoikeuksien suojaaminen. (www.wipo.int).

Wipo tekijän- ja teollisuusnoikeuksiin kuuluvat m. seuraavat seikat:

“intellectual property” shall include the rights relating to:

- literary, artistic and scientific works,
- performances of performing artists, phonograms, and broadcasts,
- inventions in all fields of human endeavor,
- scientific discoveries,
- industrial designs,
- trademarks, service marks, and commercial names and designations,
- protection against unfair competition,

and all other rights resulting from intellectual activity in the industrial, scientific, literary or artistic fields”.

Wipon säännöksissä on tekijänoikeudet ja teollisuusnoikeudet yhdessä. Suomessa on lainsäädännöllisesti erotettu tekijänoikeudet ja teollisuusnoikeudet toisistaan. Teollisuusnoikeuksien käytöstä on säännöksiä mm. Patenttilaissa ja -asetuksessa, mallioikeuslaissa (v. 1971), tavaramerkkilaisilla vuodelta 1964, yhteismerkkilaki, toiminimilaisilla ja laki oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin (v. 1967 ja asetus vuodelta 1988). (Teollisuusnoikeudet 2008).

Wipon toiminnassa on painopiste kansainvälisten tekijän- ja teollisuusnoikeuksien suojaaminen, yhteistyön edistäminen jäsenvaltioiden välillä ja hallinnollinen yhteistyö jäsenvaltioiden välillä. Päättävänä elimenä on yleiskokous (general assembly), jossa jokaisella jäsenvaltiolla voi olla 1 edustaja. (WIPO 2007).

Kansainvälisiä tekijänoikeussopimuksia koskevia säännöksiä on myös Bernin sopimuksessa (tarkistettu v. 1971) sekä Rooman sopimuksessa vuodelta 1961. Lisäksi EU direktiivejä tekijänoikeuden alalta on 8 kpl. (Luoma & Huuskonen, s. 23-24). Tietoyhteiskuntadirektiivi vuodelta 2001 luo puitteet niille rajoituksille, joita EU:n kuuluvat maat voivat itse säätää. (EUR Lex 2001).

5. Mitä tutkimuksella saatiin aikaan

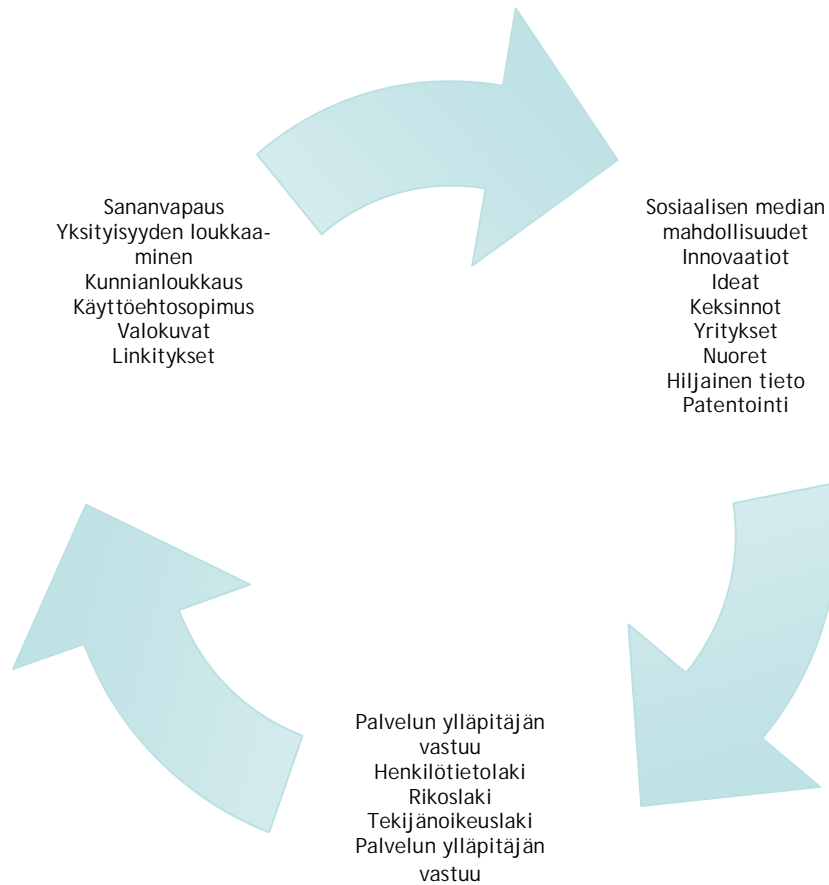
5.1. Yhteenveto tekijänoikeudellisista kysymyksistä

Tutkimuksen tarkoituksena oli tehdä selvitys niistä oikeudellisista riskeistä käyttäjän näkökulmasta, jotka liittyvät Open Innovation Banking- oppimisympäristöön. Riskejä arvioitaessa pitää ottaa myös huomioon myös ne seikat, jotka johtuvat käyttäjän kokemattomuudesta ja huolimattomuudesta. Varsinaisia aikaisempia tutkimuksia ei oikeudellisista riskeistä sosiaalisen median alalta yleisesti ei löydy. Eri osa-alueista toki on paljonkin tietoa saatavissa. Esim. Pro gradu tutkimuksia tekijänoikeudesta on vuosina 1999 - 2009 tehty 120 kpl Helsingin Yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa. (IPR University Center 2009). Lisäksi tekijänoikeutta koskevia väitöskirjoja on kirjoitettu useita, mm. Pirjo Kontkasen väitöskirja tekijänoikeudet yliopistotutkimuksessa ja opetuksessa vuodelta 2006.

Sosiaalisen median alalta diplomitoita, väitöskirjoja sekä gradu-tutkimuksia on saatavilla kotimaasta jonkin verran. Aihe on sen verran moderni ja kiinnostava että se kiinnostaa tutkijoita. Sitra, Tulevaisuuden tutkimuskeskus ja monet muutkin laitokset julkaisevat uusimpia tutkimustuloksia sosiaalisen median alalta. Sirkka Heinonen on julkaisussaan Sosiaalinen media, avauksia nettiyhteisöjen maailmaan ja vuorovaikuksen uusiin muotoihin listannut erilaisia yhteisöjä ja tutkimuslinkkejä sosiaalisen median alalta. Julkaisusta löytyvät nettiyhteisöt, tapahtumat ja konferenssit sekä Suomesta että ulkomailta. Lisäksi julkaisussa on kirjallisuusviitteitä ja aiheita erilaisien työpajojen työskentelyyn. (Heinonen 2009).

Oikeudellisista riskeistä tärkeimmät kuuluvat tekijänoikeuslakiin, henkilötietolakiin ja sopimusten sitovuuteen sekä muihin sopimusoikeudellisiin riskeihin. Unohtaa ei voi myöskään sosiaalisen median mielenkiintoista kenttää ja siihen liittyviä uhkia, joita kaikkia ei varmaan ole vielä nykylainsäädännössä tiedostettukaan. Lainsäädäntö kehittyy, mutta kehittyvätkö ne tavat, jolla kansalaiset toimivat, tai luoko kerran oikeutta loukkaava tapa uutta oikeutta, jolla ei ole samoja rajoitteita kuin varsinaisella "kirjoitetulla oikeudella". Sosiaalisella medialla on paljon sanottavaa. Tällä hetkellä se on vain muotia, mutta onko oikeasti joskus ajateltava, että sosiaalinen media on ollut muutostekijä myös ihmisten käyttäytymisessä ja toimimisessa.

Kaavion muodossa tilannetta voisi kuvailla vaikka näin:

Kuva 3. Sosiaalisen median eri tekijät (Korhonen 2009).

Tekijänoikeuden kannalta tärkeintä on olla tarkkana siitä, mitä tekee. Jos ei ole varma, onko aineisto tekijänoikeudelliselta kannalta luvanvaraista, kannattaa asia aina tarkistaa tekijänoikeusjärjestöiltä tai tekijältä. Helpoin lähtökohta on varmaan ajatella tekijänoikeudellisia kysymyksiä omasta lähtökohdastaan. Oikeuden haltijan saama korvaus on suora taloudellinen tuki, ja respektioikeuksien kunnioittaminen on tärkeää teoksen tekijän tunnettuuden kannalta. Kirjoittamisessa wikipalstoille ilmaisee paitsi oman mielipiteensä, ottaa usein myös kantaa jotain asiaa vastaan. Tämä voi olla riskitilanne esim. työhönottotilanteessa.

Oibs-wikin kirjoittamisessa on tärkeää myös muistaa omat oikeutensa, kuten oikeudet mahdolliseen keksintöön, oikeudet myös erilaisiin kontakteihin, joita mahdollisesti ideoiden pohjalta syntyy. Luovuus on voimavara ja luovuuden kahlitseminen voi jostain tuntua raskaalta ja vaivalloiselta, kun katsoo tekijänoikeuslakia kirjaimellisesti. Kyse on kuitenkin vain tekijän

omien oikeuksien puolustamisesta, tekijän kunnioituksesta ja taloudellisesta toimeentulosta. Kovin moni kirjailija tai muut taiteilija Suomessa ei elätä itseään pelkästään kirjoittamalla. Harva on varmaan tätä näkökulmaa tullut miettineensä kun lainaa luvattomasti kappaletta internetissä.

Kysymys on myös yhteisistä pelisäännöistä ja tavoista toimia. Lakien ja säädösten noudattaminen on kannattavaa pidemmän päälle ja tulee myös taloudelliselta kannalta mahdollisen tekijänoikeuden rikkomisen sijaan edullisemmaksi. Tekijänoikeus elää kuitenkin lainsäädännöllisesti, ja säädöksiä tehdään ja korjailaan yhteiskunnan toimintojen niin muuttuessa. Opetusministeriö on asettanut toimikunnan, jonka tehtävänä on arvioida tekijänoikeuslain muutosten tarpeellisuutta sekä EU:n kannalta että muulla kansainvälisellä tasolla. Toimikunnan toimikausi päättyy vuoden 2009 viimeisenä päivänä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008, 40).

Tekijänoikeuden loukkaus on asianomistajarikos ja sellaisena voi olla hyvinkin tunteita herättävä asia. Oibs-palvelussa käyttöehtosopimuksen merkitystä ei voi liikaa korostaa. Sopimuksella luodaan ne rajat, joiden sisällä tulevaisuudessa, ehkä Oibsin kansainvälistyessäkin, toimitaan. Lainsäädäntöä ei kuitenkaan voi ohittaa ja laki myös tältä osin tulee muuttumaan myös kansainvälisesti, ehkä myös EU direktiivien myötä.

Oibs-palvelussa mahdolliset riskit liittyvät sekä tekijänoikeuden loukkaukseen että henkilötietolain huolimattomaan käsittelyyn. Loukkaamalla joko teos-oikeutta, respektioikeutta tai isysoikeutta, opiskelija tai muu palvelun käyttäjä voi tahtomattaankin aiheuttaa vahinkoa jopa korvausvastuuteen asti.

Riski on myös siinä, miten mahdolliset syntyvät keksinnöt ja niiden käsittely tekijänoikeudelliselta kannalta tulkitaan, entä mahdollinen kansainvälistyminen. Riskinä voidaan pitää myös sitä, että palveluun talletetut ideat jäävät mahdollisesti ikuisiksi ajoiksi näkyviin nettiavaruuksien, jolloin jos vaikka 10 vuoden päästä haluaisi poistaa omat mielipiteensä Oibista, se ei olekaan niin yksinkertaista. Onko mahdollinen riski myös siinä, että tästä asiasta tietoiset henkilöt eivät halua ideoida tässä palvelussa, vaan käyttävät patenttikanavaa omia ideoidensa jatkokehittelyyn.

Yksi Oibs-palvelun riski on myös sen alhainen käyttötaso. Paljon puhuttu ja keuhuttu palvelu ei jaksakaan enää innostaa opiskelijoita ja opettajia pakollisten kurssien jälkeen ja palvelu ja kaikki ne toimet, jotka siihen on uhrattu, valuvat tyhjiin. Sosiaalisen median blogeja syntyy ja niitä kuolee, millä perusteella joku jää elämään, sitä ei varmaan kukaan osaa ennustaa.

5.2 Kehittämisehdotukset

Oibs-palvelua on markkinoitu kohtuullisen hyvin, ja järjestelmä tulee varmasti tutummaksi, kun palvelun käyttämisestä tulee osa opintoja, myös opettajille. Kynnys kirjoittaa verkkoon on kuitenkin vielä varmasti olemassa, pelko siitä että omat mielipiteet tyrmätään tai niiden kanssa jää yksin. Miten sitten palvelua pitäisi kehittää?

Ottaisin Oibsin vielä suuremmaksi osaksi opetusta, vähän enemmän pala palalta niin että käyttökynnys madaltuisi. Ohjaisin opiskelijoita tuottamaan Oibsiin omia kursseja ja tekisin tästä pikku hiljaa käytännön. Palkitsisin ideoitsijoita pienillä palkinnoilla ja antaisin tunnustusta hyvistä keksinnöistä. Viestintä, kielenopetus ja juridiikka voisivat toimia hyvänä koealustana tähän palveluun. Mikä toimisi tietotekniikan puolelta paremmin kuin harjoittelu oikealla julkaisu-alustalla. Juridiikassa tai muissakin aineissa annettaisiin opiskelijoille otsikko ja tavoitteet, ja opiskelijat loisivat itse materiaalin palveluun, jota koulutusta ohjaava opettaja voisi kommentoida. Vuoropuhelua ja keskustelun syntyminen edesauttaa opiskelua, tästä löytyy varmaan tieteellisiäkin tutkimuksia. Oikeudellisina riskeinä tässä ovat samat lainalaisuudet, kuin muutenkin palvelua käytettäessä.

Oibsin alkuperäisenä tarkoituksena on yhdistää nuorten ja eri-ikäisten tieto ja tehdä innovaatiot ja keksinnöt mahdollisiksi yritysvientituotteiksi. Palvelun aloitusvaiheessa tästä asiasta on ehkä vielä turhan aikaista puhua. Miten eri korkeakoulujen yhteistyö ja yritysten ja koulujen välinen yhteistyö saataisiin toimimaan niin, että ideoiden tuotteistamisesta voitaisiin puhua? Oibs tarvitsisi ehkä vieläkin paremman mainoskampanjan, ja missä tätä kampanjaa paremmin voisi tehdä kuin internetissä. Oibsiin kirjoittajat ovat varmasti ahkeria internet-kirjoittajia, joten avaus palvelun käyttöön voitaisiin saada tätäkin kautta.

5.3 Oibsin jatkumahdollisuudet

Koska Oibsin osalta yksi suurimmista riskeistä liittyy tekijänoikeuteen, olisi yksi mahdollisuus ottaa käytäntöön aiemmin esitellyt CC-lisenssit. Lisenssien avulla ja mahdollisten teosnimikkeiden kohdalta välttyttäisiin tekijänoikeuden loukkausta kohtaavilta tilanteilta. Käytännössä asian voisi toteuttaa vaikka näin:

- 1) Luodaan Oibs-sivustolle valmiit linkit CC-lisenssien käyttöön.
- 2) Lisätään rekisteröintikohtaan vielä muistutus siitä, että mahdollista tekijänoikeudellista materiaalia voi luovuttaa eteenpäin CC-lisenssien avulla.

- 3) Pidetään palvelussa nähtävillä sekä tekijänoikeuslain - että henkilötietolain tärkeimmät kohdat.
- 4) Pidetään palvelussa näkyvillä "netiketti"- sivusto, muistutus hyvästä nettikäyttäymisestä.

Oibs-palvelu on mielenkiintoinen kokonaisuus. Tulevaisuudessa jää nähtäväksi syntyikö palvelun avulla uusia suomalaisia innovaatioita, onnistuvatko opettajat innostamaan nuoria kirjoittamaan verkkoon, miten käy hiljaisen tiedon yhdistämisen, vai onko palvelu upea juttu vain paperilla, mutta ei käytännössä tuottanutkaan haluttuja tuloksia. Ovatko suomalaiset nuoret vielä valmiita rohkeaan innovointiin. Uskon, että ovat.

Liite 1

Verkkosanastoa

Blogi	webpäiväkirja
Creative Commons	Palvelu jonka avulla luovutaan osasta tekijänoikeuksista
Delicious	linkkien jakopalvelu
Digg	uutisten suodatinpalvelu
Facebook	yhteisöpalvelu
Iccocentive.com	Vuonna 2001 perustettu, ensimmäinen globaali avoimeen innovaatioon perustuva sivusto
Oibs-wiki	Oppimisalustana hyödynnetty wikipedia-selain
Twitter	mikroblogipalvelu, johon jäsenet voivat lähettää lyhyitä viestejä
Tägi	komento, jolla ohjataan tieto tietyille sivustolle
Web 2.0	termi sosiaalisen webin palveluille
Wikipedia	henkilöiden päivittämä tietosanakirja

Lähde: Suomen tieteen – ja teknologian tiedepalvelu.2009. Tulostettu 28.9.2009.
<http://www.research.fi/innovaatiojarjestelma>

LÄHTEET

Haarman, P. 2005. Tekijänoikeus ja lähioikeudet. Helsinki: Talentum.

Haarman, P. & Mansala, M-L. 2007. Immateriaalioikeuden perusteet. Helsinki: Talentum.

Harenko, N., Niiranen, V. & Tarkela, P. 2006. Tekijänoikeus. Kommentaari ja käsikirja. Porvoo: WSOYpro.

Heinonen, U. 2008. Sähköinen yhteisöllisyys. Pori: Gummerus.

Hemmo, M. 2006. Sopimusoikeuden oppikirja. Helsinki: Talentum.

Hemmo, M. 2003. Sopimusoikeus I. Helsinki: Talentum.

Hoppu, E. & Hoppu, K. 2008. Kauppa- ja varallisuus oikeuden peruspiirteet. Juva: WSOYpro.

IPR sopimukset. Kilpailu ja suojan toteuttaminen. 2007. Helsinki: Edita.

IPR tehokkaaseen käyttöön. Aineksia teollis- ja tekijänoikeuksien strategiaan. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. 37/2008. Helsinki.

Kalliala, E. & Toikkanen, T. 2009. Sosiaalinen media opetuksessa. Helsinki: Esa Print Oy.

Keränen, V. & Penttinen J. 2007. Verkkomateriaalin tuottajan opas. Porvoo: WSOYpro.

Kontkanen, P. 2006. Tekijänoikeudet yliopistotutkimuksessa ja -opetuksessa. Helsinki: Yliopistopaino.

Li C. & Bernoff, J. 2009. Verkkovalta. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Oesch, H. & Hyrynen, O. 2009. Tekijänoikeus ja digitaalitalous. Helsinki: WSOYpro.

Otala, L. & Pöysti, K. 2008. Wikimaniaa yrityksiin. Helsinki: WSOYpro.

Pökkyä, P. Tekijänoikeudet tietoyhteiskunnassa. 2006. Helsinki: Edita.

Rättilä, T. 2007. Sosiaalisen median mahdollisuudet kodin, koulun ja kunnan viestinnässä. Tampere: Tampereen yliopisto.

Sorvari, K. 2007. Tekijänoikeuden loukkaus. Helsinki: WSOYpro.

Tiilikka, P. Sananvapaus ja yksilön suoja. Lehtiartikkelin aiheuttaman kärsimyksen korjaaminen. Helsinki: WSOYpro.

Muut lähteet

Koistinen, O. 2009. Yhteisösivusto Facebook poisti suomalaismiehen puutarhavideot Vivaldin takia. Helsingin Sanomat 6.10.2009, B5.

Haastattelut:

Puhelinhaastattelu: 15.9.2009 klo 10. Tietosuojavaltuutetun toimisto, Huuskonen.

Sähköiset lähteet:

AfterDawn.Com.2009. Lehtori suivaantui oppilaansa julistamasta YouTube videosta. Tulostettu 12.10.2009.
<http://fin.afterdawn.com/uutiset/arkisto/9911.cfm>

Blog at word Press.Com. Statistics show Social Media is bigger than you thing.Tulostettu 18.8.2009. <http://socialnomics.net/2009/08/11/statistics-show-social-media-is-bigger-than-you-think/>

Blogilista. 2009. Tulostettu 16.7.2009.
<http://www.blogilista.fi/>

Creative commons. 2009. Policies. Tulostettu 15.9.2009.
<http://creativecommons.org/policies>

Electronic Frontier Foundation.2009. Ascap wants to be paid when the phone rings.Tulostettu 4.7.2009. <http://www.eff.org/deeplinks/2009/06/ascap-wants-be-paid->

Electronic Frontier Finland. 2009. Sananvapaus. Tulostettu 28.9.2009.
<http://www.effi.org/sananvapaus/>

Eduskunta. 2009. Tekijänoikeuslain työsuhdeolettama. Tulostettu 28.9.2009.
http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/vex3000.sh?kanta=&OLETUSHAKU=&LYH=LYH&PALUUHAU=%2Ftriphome%2Fbin%2Fvexhaku.sh%253Fiyh%3D%27%27%253Fkieli%3Dsu&haku=suppea&KAIKKIHA-KU=ty%F6suhdeolettama&ASIASANAT=&TUNNISTE2=%24&TUNNISTE=&VPVUOSI=1989*&PVMVP1=&PVMVP2=&SAADKOK

Euroopan Ihmisoikeustuomioistuin. 2008. Yksityiselämän suoja.Tulostettu 16.7.2009.
<http://www.finlex.fi/fi/oikeus/eurooppa/feit/2008/20083560?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=yksityisel%C3%A4m%C3%A4>

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi. 2001.Tulostettu 15.9.2009.
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001L0029:FI:HTML>

Euroopan unioni. 2009. Tiivistelmät EU:n lainsäädännöstä. Tulostettu 15.9.2009.
http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/114012_fi.htm

Helsingin Sanomat.2009. Facebook suostui tiukentamaan ulkopuolisten pääsyä käyttäjätietoihin. Tulostettu 28.8.2009.
<http://www.hs.fi/ulkomaat/artikkeli/Facebook+suostui+tiukentamaan+ulkopuolisten+p%C3%A4%C3%A4sy%C3%A4+k%C3%A4ytt%C3%A4j%C3%A4tietoihin/1135248860220>

Helsingin Sanomat. 2009. Nettirikoksia halutaan vähentää. Tulostettu 19.8.2009.
<http://www.hs.fi/kulttuuri/artikkeli/Nettirikoksia+halutaan+v%C3%A4hent%C3%A4%C3%A4+varoitusviesteill%C3%A4/1135248634675>

Helsingin Sanomat. 2009. Wikipedia saa suitset. Tulostettu 30.8.2009.
<http://www.hs.fi/ulkomaat/artikkeli/Wikipedia+saa+suitset+-+en%C3%A4%C3%A4+kenen+tahansa+kirjoitus+ei+tule+julki/1135248912810>

Helsingin Yliopisto. 2009. IPR Info.Tulostettu 12.10.2009.
http://www.iprinfo.fi/tiedostot/gradut1999_2009.pdf

Iltalehti. 2009. Puhemiehistö: Siistikää bloginne. Tulostettu 17.7.2009.
http://www.iltalehti.fi/uutiset/200907019861035_uu.shtml

Kemppinen.2009.Kunnianloukkaus blogissa. Viitattu 28.10.2009.
<http://kemppinen.blogspot.com/2008/06/kunnianloukkaus-blogissa.html>

Keskisuomalainen. 2009. Kohukirjasta hovioikeuteen. Tulostettu 21.8.2009.
<http://www.ksml.fi/uutiset/kotimaa/syutt%C3%A4j%C3%A4-valittaa-ruususen-kohukirjasta-hovioikeuteen/86016>

Korkeakoulukeksinnöt. 2009. Tulostettu 15.9.2009.
http://www.valimaki.org/keksinnot_sty.pdf

Laurea Ammattikorkeakoulu.2009. Open Innovation Banking System. Tulostettu 15.9.2009.
<http://optima.discendum.com/learning/id74/bin/user?rand=12829>

The Londonpaper. 2009. MI 5 advertising jobs on facebook. Tulostettu 19.8.2009.
<http://www.thelondonpaper.com/manuallyreassign/mi5-advertising-jobs-on-facebook>

http://www.thaindian.com/newsportal/health/mi5-looking-for-james-bond-style-q-as-chief-scientific-advisor_100180978.html

The New Your Times. 2009. Study finds that online education beats the classroom. Tulostettu 23.9.2009.
<http://bits.blogs.nytimes.com/2009/08/19/study-finds-that-online-education-beats-the-classroom/?em>

Oibs.Wiki. 2009. Tulostettu 19.7.2009.
http://www.oibs.fi/wiki//index.php?title=Main_Page

Oibs.2009. Sopimus verkkopalveluista.Tulostettu 15.9.2009.
http://www.oibs.fi/wiki//index.php?title=Term_of_use

Oikeusministeriö. Ajankohtaista. Tulostettu 19.8.2009.
<http://www.om.fi/Etusivu/Ajankohtaista/Uutiset/1247666536199>

Opetusministeriö. 2009. Luovien sisältöjen luvaton verkkojakelu. Tulostettu 19.8.2009.
http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2009/08/luovien_sisaeltojen_luvaton_verkkojakelu.html?lang=fi

Opetusministeriö. 2009. Tekijänoikeuden kehittäminen. Tulostettu 28.9.2009
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Tekijaenoikeus/tekijaenoikeuden_kehittaminen/lausunnot/lausunnot_tyosuhde/Suomen_Taiteilijaseura.pdf

Opetusministeriö.2009. Tekijänoikeusjärjestöt. Tulostettu 16.7.2009.
http://www.minedu.fi/OPM/Tekijaenoikeus/oikeuksien_hallinnointi_ja_hankinta/tekijaenoikeusjaerjestaet/?lang=fi

Suomen Internetopas.2008. Netiketti.Tulostettu 15.9.2009.
<http://www.internetopas.com/netiketti/>

Taideteollinen korkeakoulu. 2009. Sosiaalisen median käsite. Tulostettu 28.9.2009.
http://erkkola.net/sosmed_kasite_erkkola.pdf

Taloussanomat. Digitoday. 2009. Amatöörien sananvapaus. Tulostettu 28.9.2009
<http://www.digitoday.fi/mielipide/2009/09/16/amatoorien-sananvapaus/200920164/66>

Taloussanomat. Digitoday. 2009. F-securen Hyppönen linkitti urkintasivustolle. Tulostettu 11.10.2009. <http://www.digitoday.fi/tietoturva/2009/10/09/twitter-f-securen-hypponen-linkitti-urkintasivulle/200921669/66>

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus Ry. Antipiracy fi. Tulostettu 19.8.2009.
<http://www.antipiracy.fi/ajankohtaista/?id=179>

Teknillinen korkeakoulu. 2009. Innovaatiopalvelut. Tulostettu 5.10.2009
<http://oiic.tkk.fi/fi/innovaatiopalvelut/>

Tietosuojavaltuutetun toimisto. 2009. Tietosuoja. Tulostettu 16.9.2009.
<http://www.tietosuoja.fi/15939.htm>

Tilastokeskus. 2008. Internetin käytön muutokset. Tulostettu 6.7.2009.
http://www.tilastokeskus.fi/til/sutivi/2008/sutivi_2008_2009-04-27_tie_002_fi.html

Turun kauppakorkeakoulu. 2009. Open Innovation Banking System. Tulostettu. 15.9.2009.
<http://www.tse.fi/FI/tutkimus/yksikot/Pages/oibs.aspx>

Tulevaisuuden Tutkimuskeskus. 2009. Sosiaalinen Media. Avauksia nettiyhteisöjen maailmaan ja vuorovaikutuksen uusiin muotoihin. Tulostettu 26.8.2009.
http://www.tse.fi/FI/yksikot/erillislaitokset/tutu/Documents/publications/eTutu_2009-1.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2009. Teollisuus oikeudet. Tulostettu 26.7.2009.
<http://www.tem.fi/index.phtml?s=862>

Valtioneuvosto. 2009. Periaatepäätökset 2009 IPR-strategia. Tulostettu 26.8.2009.
<http://www.vn.fi/tiedostot/julkinen/periaatepaatokset/2009/IPR-strategia/145451.pdf>

Viestintävirasto. 2009. Säädökset. Tulostettu 12.10.2009.
<http://www.ficora.fi/index/saadokset/lait/tietoyhteiskunta.html>

World Intellectual Property Organization. 2009. Convention establishing the world intellectual property organization. Tulostettu 17.7.2009.
http://www.wipo.int/treaties/en/convention/trtdocs_wo029.html#P50_1504